OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO DAMASA RUIZA-JARABA COLOMERA przedstawiona w dniu 12 września 2006 r. [1]

I — Wprowadzenie

1. Wiadomości, jakie nabyto w niektórych krajach i jakich nabędzie się w innych, co do najpewniejszych prawideł w sądownictwie kryminalnym, ważniejsze są dla rodzaju ludzkiego niż co bądź w świecie [2].

2. Belgijski Arbitragehof (sąd zajmujący się kontrolą zgodności ustaw z konstytucją) zwrócił się do Trybunału, na podstawie art. 35 UE [3], aby wypowiedział się na temat ważności decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi [4].

3. Belgijski Arbitragehof żywi wątpliwości co do zgodności tej decyzji z Traktatem o Unii Europejskiej z dwóch względów, formalnego i materialnego. W odniesieniu do pierwszego aspektu, który wpisuje się w kontekst art. 34 ust. 2 lit. b) UE, zastanawia się on nad podstawą prawną, na jaką powołała się Rada Unii Europejskiej, i zadaje sobie pytanie, czy wybrała ona stosowny instrument.

4. Przedstawienie tej wątpliwości zobowiązuje Trybunał do zbadania źródeł trzeciego filaru Unii i przeanalizowania decyzji ramowych stanowiących odpowiedniki dyrektyw przyjmowanych w ramach filaru wspólnotowego. Odpowiednim punktem wyjścia dla przeprowadzenia tej analizy jest wyrok w sprawie Pupino [5].

5. W odniesieniu do drugiego aspektu, czyli aspektu materialnego, sąd krajowy podważa jedną, być może najistotniejszą, z nowości tej metody współpracy między państwami członkowskimi w dziedzinie aresztowania i przekazywania osób, czyli znajdujący zastosowanie w niektórych przypadkach zakaz uzależniania wykonania europejskiego nakazu aresztowania od warunku, aby czyny,

1 — Język oryginału: hiszpański

2 — Monteskiusz, „O duchu praw", ks. XII, rozdz. II, przeł. Tadeusz Boy-Żeleński, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków, 2003, str. 174.

3 — Królestwo Belgii zaakceptowało kompetencję Trybunału do wydawania wyroków w trybie prejudycjalnym oraz przyznało wszystkim swym sądom prawo do kierowania do niego pytań (Dz.U. 1999, C 120, str. 24).

4 — Dz.U. L 190, str. 1, zwana dalej „decyzją ramową".

5 — Wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03, Zb.Orz. str. I-5285.

na podstawie których został on wydany, stanowiły przestępstwo także w państwie, w którym jest od wykonywany. Arbitragehof pragnie się dowiedzieć, czy taka innowacja jest zgodna z zasadą równości i zasadą ustawowej określoności w zakresie prawa karnego, a w związku z tym czy jest ona zgodna z art. 6 ust. 2 UE.

6. W celu rozwiązania tego problemu należy niewątpliwie zbadać, jaką rolę odgrywają prawa podstawowe w obszarze tak wrażliwym jak współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych od momentu proklamowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [6].

7. Wyzwanie to nie jest bez znaczenia, ponieważ w niektórych państwach członkowskich stwierdzono nieważność ustaw dokonujących transpozycji decyzji ramowej z uwagi na fakt, że naruszały one pewne gwarancje obywatelskie. W Polsce Trybunał Konstytucyjny, do kompetencji którego należy badanie zgodności ustaw zwykłych z ustawą zasadniczą, stwierdził w wyroku wydanym w dniu 27 kwietnia 2005 r. [7] że art. 607t ust. 1 kodeksu postępowania karnego jest niezgodny z art. 55 ust. 1 konstytucji [8], ponieważ umożliwia on przekazanie obywatela polskiego władzom innego państwa członkowskiego na postawie europejskiego nakazu aresztowania. Zaledwie trzy miesiące później, z podobnych względów [9], Bundesverfassungsgericht (federalny trybunał konstytucyjny) wypowiedział się w analogiczny sposób [10] o ustawie wdrażającej decyzję ramową [11]. Anato Dikastiriotis Kypriakis Dimokratios (sąd najwyższy Cypru) uczynił to samo [12], ponieważ art. 11 konstytucji nie przewiduje aresztowania w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Natomiast w wyroku wydanym w dniu 3 maja 2006 r. [13] Ústavní soud (czeski trybunał konstytucyjny) odrzucił złożoną przez posłów i senatorów skargę o stwierdzenie niezgodności z konstytucją ustawy wdrażającej decyzję ramową. Ustawie tej zarzucano, że narusza ona konstytucję, ponieważ umożliwia przekazywanie obywa-

6 — Dz.U. 2000, C 364, str. 1.

7 — P 1/05. W odniesieniu do tego wyroku pomocne jest odwołanie się do J. Komárek, „Pluralismo constitucional europeo tras la ampliación — Un análisis de la jurisprudencia comunitaria del Tribunal Constitucional polaco —", w *Revista Española de Derecho Europeo*, nr 16, 2005, str. 627–657.

8 — Artykuł ten stanowi, że „[e]kstradycja obywatela polskiego jest zakazana".

9 — Artykuł 16 ustęp 2 Grundgesetz für die Bundesrepublik (ustawy zasadniczej) zakazywał przekazywania obywateli niemieckich za granicę. Postanowienie to zostało zmienione w dniu 29 grudnia 2000 r. w celu ograniczenia prawa do niepodlegania ekstradycji w niektórych, określonych przez ustawę, przypadkach.

10 — Wyrok z dnia 18 lipca 2005 r. (2 BvR 2236/04), w którym Bundesverfassungsgericht stwierdził naruszenie zasadniczej treści prawa podstawowego zatwierdzonego przez art. 16 ust. 2 ustawy zasadniczej z Bonn.

11 — Europäisches Haftbefehlgesetz — EuHbG. Powołując się na art. 190 konstytucji, polski Trybunał Konstytucyjny odroczył o 18 miesięcy skuteczność stwierdzenia niezgodności z konstytucją, ponieważ „ENA ma doniosłe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, a przede wszystkim — jako forma współpracy między państwami członkowskimi służąca zwalczaniu przestępczości — dla wzmocnienia bezpieczeństwa". Natomiast wyrok Bundesverfassungsgericht wywarł skutki natychmiastowe; i tak izba karna Audiencia Nacional, która jest hiszpańskim sądem właściwym w tym zakresie [art. 6 ust. 3 decyzji ramowej w związku z hiszpańską ustawą organiczną nr 2/2003 z dnia 14 marca, uzupełniającą ustawę w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i wydawania osób — *Boletín Oficial del Estado* (BOE) nr 65, z dnia 17 marca 2003 r., str. 10244], uważa za nieważne procedury wszczęte na podstawie nakazów wydanych przez Republikę Federalną Niemiec i przekształca je w procedury ekstradycyjne (decyzja z dnia 20 września 2005 r.). Podobna decyzja jest nakreślona w wyroku wydanym w dniu 20 grudnia 2005 r. przez Areios Pagos (grecki trybunał kasacyjny, sprawa 2483/2005).

12 — Wyrok z dnia 7 listopada 2005 r. w sprawie 294/2005.

13 — Wyrok w sprawie 66/04.

teli oraz zniesienie weryfikacji pod kątem podwójnej odpowiedzialności karnej.

8. Chodzi zatem o szeroko zakrojoną debatę na temat ewentualnych kolizji pomiędzy konstytucjami a prawem wspólnotowym. W debacie tej powinien uczestniczyć Trybunał, odgrywając właściwą dla niego rolę, w celu dokonania wykładni wartości i zasad, które rządzą porządkiem prawnym Unii, przy pomocy parametrów porównywalnych do tych, których używa się w przypadku struktur krajowych [14].

II — Ramy prawne

A — *Traktat o Unii Europejskiej*

9. Unia, która wyznacza nowy etap w procesie integracji zmierzającym do zacieśnienia więzi między narodami Europy, jest zakorzeniona we Wspólnotach, które wyposaża w polityki i formy współpracy ustanowione w samym traktacie (art. 1 UE). Cementują ją wspólne dla Europejczyków wartości, takie jak wolność, demokracja, rządy prawa, a także poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności (art. 6 ust. 1 UE).

10. Dokładniej, prawa uznane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (zwaną dalej „konwencją rzymską") zgodnie z tradycjami konstytucyjnymi wspólnymi dla państw członkowskich zostały podniesione do rangi ogólnych zasad wspólnotowego porządku prawnego, których ochrona w zakresie objętym traktatami ustanawiającymi Wspólnoty Europejskie i Traktatem o Unii Europejskiej spoczywa na Trybunale [art. 6 ust. 2 UE w związku z art. 46 lit. d) UE].

11. Celem Unii jest między innymi jej utrzymanie i rozwijanie jako przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zagwarantowania jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do zapobiegania i zwalczania przestępczości (art. 2 tiret czwarte UE) w ramach tego, co przyjęło się nazywać trzecim filarem obejmującym współpracę policyjną i sądową w sprawach karnych (tytuł VI UE).

12. Ten trzeci filar ma na celu zagwarantowanie obywatelom wysokiego poziomu bezpieczeństwa poprzez opracowanie polityki zapobiegania i zwalczania przestępczości na drodze ściślejszej współpracy między organami sądowymi oraz zbliżenia, w razie konieczności, krajowych przepisów karnych (art. 31 UE i 32 UE).

14 — O tej konieczności wspomina R. Alonso García w „Justicia constitucional y Unión Europea", wyd. Thomson-Civitas, Madryt, 2005, str. 41.

13. Działania wchodzące w zakres obszaru sądowego zmierzają, na przykład a) do zintensyfikowania wzajemnej pomocy w rozpatrywaniu spraw oraz wykonywaniu decyzji, b) do ułatwienia ekstradycji, c) do zapewnienia zgodności norm stosowanych w państwach członkowskich, d) do zapobiegania sporom o właściwość oraz e) do stopniowego przyjmowania środków ustanawiających minimalne normy dotyczące znamion przestępstw i kar w dziedzinach przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i handlu narkotykami (art. 31 ust. 1 UE).

14. W tym celu Rada może, stanowiąc jednomyślnie [art. 34 ust. 2 lit. a), b) i c) UE]:

1) przyjmować wspólne stanowiska ustalające sposób postępowania Unii w określonej sprawie;

2) podejmować decyzje ramowe w celu zbliżania przepisów ustawowych i wykonawczych; podobnie jak dyrektywy w pierwszym filarze, decyzje ramowe wiążą państwa członkowskie w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawiając organom krajowym swobodę wyboru formy i środków; nie mają natomiast. skutku bezpośredniego;

3) podejmować decyzje niemające na celu zbliżania przepisów dla osiągnięcia jakichkolwiek innych rezultatów zgodnych z celami trzeciego filaru; decyzje te są wiążące i nie mogą wywoływać skutku bezpośredniego.

15. Rada może także sporządzać konwencje, zalecając przystąpienie do nich państwom członkowskim; konwencje te wchodzą w życie z chwilą ich ratyfikowania przez co najmniej połowę z nich [art. 34 ust. 2 lit. d) UE].

B — *Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW*

16. Decyzja ta została wydana na podstawie art. 31 ust. 1 lit. a) i b) oraz art. 34 ust. 2 lit. b) UE w celu zniesienia formalnej procedury ekstradycji w Unii [15] i zastąpienia jej uproszczonym systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych lub podejrzanych w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania karnego (motyw 1 i 5). Zgodnie z tym zamierzeniem zastępuje ona, w stosunkach między

15 — Zgodnie z zaleceniem Rady Europejskiej przedstawionym na szczycie, który odbył się w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r. (pkt 35 wniosków prezydencji).

państwami członkowskimi, instrumenty międzynarodowe (art. 31 ust. 1)[16], wcześniejsze lub późniejsze, które jednakże nadal znajdują zastosowanie w zakresie, w jakim pozwalają na szersze i głębsze traktowanie celów decyzji ramowej i służą upraszczaniu i ułatwianiu procedur przekazywania osób podlegających europejskim nakazom aresztowania (art. 31 ust. 2).

17. Decyzja ramowa odchodzi zatem od systemu pomocy między państwami członkowskimi, aby zastąpić go systemem swobodnego przepływu decyzji sądowych, opartym na wzajemnym zaufaniu i uznawaniu (motywy 5, 6 i 10, art. 1 ust. 2).

18. Rada Unii przyjęła decyzję ramową zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności i w trosce o poszanowanie praw podstawowych i art. 6 traktatu UE (motywy 7 i 11; art. 1 ust. 3) do tego stopnia, że wniosek o wydanie danej osoby powinien być odrzucony[17], w przypadku gdy istnieją, oparte o obiektywne przesłanki, podstawy do przypuszczania, że nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną lub jeśli istnieje poważne ryzyko, że zostanie ona skazana na karę śmierci, poddana torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karze. Ponadto decyzja ramowa zachęca państwa członkowskie do stosowania norm konstytucyjnych dotyczących poszanowania prawa do rzetelnego procesu[18], wolności zrzeszania się, wolności prasy i wolności wypowiedzi (motywy 12 i 13). Rada zobowiązała się do ochrony danych osobowych przetwarzanych w kontekście wykonania decyzji ramowej (motyw 14).

16 — Chodzi o następujące instrumenty: a) Europejską konwencję o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., jej protokół dodatkowy z dnia 15 października 1975 r., jej drugi protokół dodatkowy z dnia 17 marca 1978 r. oraz Europejską konwencję o zwalczaniu terroryzmu z dnia 27 stycznia 1977 r. w kwestiach dotyczących ekstradycji; b) tytuł III rozdział 4 Konwencji wykonawczej z dnia 19 czerwca 1990 r. do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach; c) Porozumienie między 12 państwami członkowskimi Wspólnot Europejskich w sprawie uproszczenia i unowocześnienia wniosków ekstradycyjnych z dnia 26 maja 1989 r.; d) konwencję z dnia 10 marca 1995 r. o uproszczeniu procedury ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej; e) konwencję z dnia 27 września 1996 r. odnoszącą się do przeprowadzania ekstradycji między państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Te dwie ostatnie konwencje zostały zawarte na podstawie art. K.3 ust. 2 lit. c) traktatu o Unii Europejskiej, bezpośredniego poprzednika art. 34 ust. 2 lit. d) UE.

17 — Wersja hiszpańska stanowi: „Nada de lo dispuesto en la presente Decisión marco podrá interpretarse en el sentido de que impide la entrega de una persona contra la que se ha dictado una orden de detención europea cuando existan razones objetivas […]", ale inne wersje językowe wskazują, że wola ustawodawcy była dokładnie przeciwna, jak to potwierdzają między innymi wersja francuska: „Rien dans la présente décision-cadre ne peut être interprété comme une interdiction de refuser la remise d'une personne qui fait l'objet d'un mandat d'arrêt européen s'il y a des raisons de croire sur la base d'éléments objectifs […]", angielska: „Nothing in this Framework Decision may be interpreted as prohibiting refusal to surrender a person for whom a European arrest warrant has been issued when there are reasons to believe, on the basis of objective elements […]", niemiecka: „Keine Bestimmung des vorliegenden Rahmenbeschlusses darf in dem Sinne ausgelegt werden, dass sie es untersagt, die Übergabe einer Person, gegen die ein Europäischer Haftbefehl besteht, abzulehnen, wenn objektive Anhaltspunkte dafür vorliegen […]", lub niderlandzka: „Niets in dit kaderbesluit staat eraan in de weg dat de overlevering kan worden geweigerd van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, indien er objectieve redenen bestaan om aan te nemen […]".

18 — Zobacz pkt 24 niniejszej opinii.

19. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego (art. 1 ust. 1).

20. Europejski nakaz aresztowania ma ściśle sądowy charakter i jest instrumentem współpracy między organami sądowymi (art. 1 i art. 3–6), z zastrzeżeniem pomocy, o charakterze czysto praktycznym i administracyjnym, jakiej może udzielić władza wykonawcza (motyw 9 i art. 7).

21. Europejski nakaz aresztowania może zostać wydany w przypadku czynów, które w świetle prawa obowiązującego w wydającym nakaz państwie członkowskim zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy [której górna granica wynosi przynajmniej 12 miesięcy] albo w przypadku gdy zapadł wyrok lub wydano środek zabezpieczający o wymiarze co najmniej czterech miesięcy (art. 2 ust. 1). Państwo członkowskie wykonujące nakaz może uzależnić przekazanie od spełnienia warunku, aby czyny, za które wydaje się europejski nakaz aresztowania, stanowiły także przestępstwo w rozumieniu jego prawa (art. 2 ust. 4)

22. Zgodnie z art. 2 ust. 2 zasada ta, zwana zasadą „podwójnej odpowiedzialności karnej", nie ma zastosowania w przypadku 32 typów zachowań, jeśli w wydającym nakaz państwie członkowskim zagrożone są one karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym, których górna granica wynosi przynajmniej 3 lata. Chodzi o następujące czyny:

— udział w organizacjach przestępczych,

— terroryzm,

— handel ludźmi,

— seksualne wykorzystywanie dzieci i pornografia dziecięca,

— nielegalny handel środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi,

— nielegalny handel bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi,

— korupcja,

— nadużycia finansowe, w tym mające negatywny wpływ na interesy finansowe Wspólnot Europejskich w rozumieniu Konwencji w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich z dnia 26 lipca 1995 r.,

— pranie wpływów pieniężnych z przestępczości,

— fałszowanie walut, w tym waluty euro,

— przestępczość komputerowa,

— przestępczość w dziedzinie ochrony środowiska, w tym nielegalny handel zagrożonymi gatunkami zwierząt i roślin oraz ich odmianami,

— ułatwianie bezprawnego wjazdu i stałego przebywania,

— zabójstwo, ciężkie uszkodzenie ciała,

— nielegalny handel organami i tkankami ludzkimi,

— porwanie, bezprawne przetrzymywanie i branie zakładników,

— rasizm i ksenofobia,

— kradzież zorganizowana lub rozbój z bronią w ręku,

— nielegalny handel przedmiotami kultury, w tym antykami i dziełami sztuki,

— oszustwo,

— ściąganie haraczy i wymuszanie,

— podrabianie towarów i piractwo,

— fałszowanie dokumentów urzędowych i handel nimi,

— fałszowanie środków płatniczych,

— nielegalny handel substancjami hormonalnymi i innymi środkami pobudzającymi wzrost,

— nielegalny handel materiałami jądrowymi lub radioaktywnymi,

— handel kradzionymi pojazdami,

— gwałt,

— podpalenie,

— przestępstwa podlegające jurysdykcji Międzynarodowego Trybunału Karnego,

— bezprawne zajęcie samolotu/statku,

— sabotaż.

23. Artykuł 3 wymienia trzy powody obligatoryjnej odmowy wykonania nakazu aresztowania, a art. 4 wymienia siedem innych przyczyn odmowy fakultatywnej. Do tej grupy przyczyn należą przypadki, gdy wykonujące nakaz państwo członkowskie, którego obywatelem jest osoba, której dotyczy wniosek, lub w którym osoba taka stale przebywa, zobowiązuje się zapewnić wykonanie kary pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym (art. 4 pkt 6). W tym samym kontekście art. 5 pkt 3 umożliwia w podobnym przypadku, gdy nakaz ma na celu umożliwienie ścigania, aby przekazanie następowało, pod warunkiem że po rozprawie osoba jest przekazywana swemu państwu w celu odbycia tam kary, która mogłaby być jej wymierzona.

24. W toku postępowania, które jest prowadzone w trybie przewidzianym dla spraw niecierpiących zwłoki i jest zabezpieczone terminami prekluzyjnymi (art. 17 i 23), osoba, której dotyczy wniosek, ma prawo do sądowego przesłuchania (art. 14 i 19), korzystania z pomocy prawnej i z pomocy tłumacza (art. 11 ust. 2) oraz z gwarancji właściwych dla sytuacji osoby aresztowanej. W stosownym przypadku ma ona prawo do tymczasowego zwolnienia zgodnie z prawem krajowym wykonującego nakaz państwa członkowskiego (art. 12).

25. Nakaz zawiera konieczne informacje, w szczególności te dotyczące tożsamości osoby, której dotyczy wniosek, charakteru i kwalifikacji prawnej przestępstwa (art. 8 ust. 1). Wszelkie trudności, jakie mogą pojawić się w toku postępowania, rozwiązuje się w drodze bezpośrednich kontaktów między zaangażowanymi organami

sądowymi lub, gdy sytuacja tego wymaga, przy zaangażowaniu organów centralnych państw członkowskich (art. 10 ust. 5).

26. Termin wykonania decyzji ramowej upłynął w dniu 31 grudnia 2003 r. (art. 34 ust. 1).

III — Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

27. Stowarzyszenie o celach niezarobkowych Advocaten voor de Wereld VZW (zwane dalej „Advocaten voor de Wereld") złożyło do Arbitragehof skargę o stwierdzenie niezgodności ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o europejskim nakazie aresztowania [19], dokonującej transpozycji przepisów decyzji ramowej do belgijskiego prawa krajowego, z art. 10 i 11 w związku z art. 36, 167 ust. 2 i 168 Grondwet (belgijskiej ustawy zasadniczej). Stowarzyszenie to utrzymuje, że materia europejskiego nakazu aresztowania powinna była zostać uregulowana w drodze konwencji międzynarodowej i że art. 5 ust. 5 ustawy, dokonujący transpozycji art. 2 ust. 2 decyzji ramowej do prawa belgijskiego, narusza zasadę równości oraz wymóg legis certae w sprawach karnych.

19 — *Moniteur belge* z dnia 22 grudnia 2003 r., wyd. drugie, str. 60075.

28. Biorąc pod uwagę charakter sporu, sąd ten postanowił zawiesić postępowanie [20] i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy decyzja ramowa […] 2002/584 […] jest zgodna z art. 34 ust.2 lit. b) traktatu [UE], który stanowi, że decyzje ramowe mogą być podejmowane jedynie w celu zbliżania przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich?

2) Czy art. 2 ust. 2 decyzji ramowej […] 2002/584 […] jest zgodny z art. 6 ust. 2 traktatu [UE], a dokładniej z gwarantowanymi tym przepisem zasadą ustawowej określoności czynów zabronionych i kar oraz zasadą równości i niedyskryminacji w zakresie, w jakim znosi wymóg weryfikacji podwójnej odpowiedzialności karnej w przypadku wymienionych w nim czynów?".

20 — Żywię nadzieję, że jego postępowanie będzie naśladowane i że inne sądy konstytucyjne, które w żaden sposób nie są skłaniane do wypełniania zadania sędziów wspólnotowych, nawiążą z Trybunałem dialog niezbędny do zbudowania zjednoczonej Europy. W swym wystąpieniu na temat „Reflexiones sobre el Tribunal Constitucional español como juez comunitario", wygłoszonym w ramach dyskusji przy okrągłym stole dotyczącej „Los tribunales constitucionales ante el derecho comunitario", która odbyła się podczas seminarium zorganizowanego w Murcii w listopadzie 2005 r. przez Consejo General del Poder Judicial espagnol (rada generalna władzy sądowniczej) na temat „La articulación entre el derecho comunitario y los derechos nacionales: algunas zonas de fricción", przedstawiłem krytykę zastrzeżeń Tribunal Constitucional, który sytuuje się na marginesie debaty wspólnotowej.

IV — Postępowanie przez Trybunałem

29. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Arbitragehof został zarejestrowany w sekretariacie Trybunału w dniu 2 sierpnia 2005 r. Uwagi na piśmie przedstawili Advocaten voor de Wereld, Komisja Wspólnot Europejskich, Rada, a także rządy belgijski, czeski, hiszpański, francuski, łotewski, litewski, niderlandzki, polski, fiński i rząd Wielkiej Brytanii. Na rozprawie przeprowadzonej w dniu 11 lipca 2006 r. w celu przedstawienia uwag ustnych stawili się przedstawiciele Advocaten voor de Wereld, pełnomocnicy rządów belgijskiego, czeskiego, hiszpańskiego, francuskiego, niderlandzkiego i Zjednoczonego Królestwa, a także pełnomocnicy Rady i Komisji.

V — Analiza pytań prejudycjalnych

A — *Podstawa prawna (pytanie pierwsze)*

30. Nikt nie poddaje w wątpliwość faktu, że decyzja ramowa dotyczy kwestii wchodzącej w zakres trzeciego filaru Unii Europejskiej ani w konsekwencji, że Rada jest upoważniona do ustanawiania regulujących tę kwestię przepisów [21]. Polemika odnosi się do zastosowanego źródła prawa. W trakcie postępowania przed sądem krajowym zostały bowiem wyrażone wątpliwości co do kwestii, czy decyzja ramowa jest odpowiednim instrumentem. Wątpliwości te wynikają z dwóch powodów: po pierwsze dlatego, że nie chodzi o zbliżanie istniejących wcześniej przepisów krajowych, ponieważ europejski nakaz aresztowania jest nowo stworzonym środkiem, a po drugie dlatego, że na mocy decyzji ramowej nie można czynić odstępstwa od wcześniejszych konwencji międzynarodowych o ekstradycji.

31. Z uwagi na to, że debata jest osadzona w takim kontekście, należy najpierw określić istotę europejskiego nakazu aresztowania w celu zbadania jego charakteru oraz zweryfikowania, czy zasady dotyczące zbliżenia, które są właściwe dla decyzji ramowej, mogą mieć do niego zastosowanie. W przypadku odpowiedzi twierdzącej, należało będzie zbadać, czy dozwolone było uregulowanie tej kwestii za pomocą takiej kategorii aktu, na mocy zasady contrarius actus (aktu przeciwnego), z uwzględnieniem faktu, że w przeszłości była ona już objęta aktami międzynarodowymi.

21 — Europejski nakaz aresztowania stanowi odpowiedź na obawy, jakie można wyczytać w art. 2 ust. 1 tiret czwarty UE, art. 29 akapit drugi, tiret drugie UE i art. 31 ust. 1 lit. a) i b) UE. Cechą charakterystyczną nakazu jest, iż sądy jednego państwa członkowskiego uważają za prawomocne nakazy wydane przez sądy innych państw członkowskich, przyczyniając się w ten sposób do pogłębienia i skonkretyzowania współpracy sądowej [art. 31 ust. 1 lit. a) UE]. Jeżeli zostanie on uznany za rodzaj ekstradycji (jak wyjaśnię później, nie popieram tego stanowiska), będzie się on mieścił w zakresie kompetencji wynikającej z art. 31 ust. 1 lit. b) UE. W każdym razie wyliczenie, które znajduje się w tymże art. 31 UE nie jest wyczerpujące (ponieważ w tekście zastosowano wyrażenie „między innymi"). Z tej przyczyny procedura, która ułatwia aresztowanie i wydawanie osób w celu przeprowadzenia postępowania karnego i wykonania kary poprawia poziom bezpieczeństwa obywateli Unii i jest w pełni zgodna z art. 29 UE.

32. Przed przystąpieniem do tej analizy należy jednak zaproponować rozwiązanie dotyczące zarzutu niedopuszczalności pytania pierwszego podniesionego przez rząd czeski.

1. W przedmiocie dopuszczalności

33. Rząd czeski twierdzi, że w celu zbadania możności regulowania w drodze decyzji ramowej materii europejskiego nakazu aresztowania Trybunał powinien przeanalizować postanowienie prawa wspólnotowego [art. 34 ust. 2 lit. b) UE], „które wymyka się spod jego kontroli", a w związku z tym nie jest on uprawniony do wypowiadania się w tej kwestii. Stanowisko to jest bezpodstawne, ponieważ jednym z głównych uprawnień Trybunału jest właśnie dokonywanie wykładni traktatów i zapewnienie im ochrony wobec prawa wtórnego. Zadanie to ma charakter w dużym stopniu konstytucyjny [22].

34. Wszystkie uprawnienia Unii są powiązane i podlegają zasadom ustanowionym przez „prawodawcę europejskiego". Trybunał powinien ponadto zachować ich integralność i zapewnić ich skuteczność, chroniąc je przed błędnymi działaniami, jakie mogą być podejmowane przez inne podmioty wspólnotowe. Pytanie skierowane przez Arbitragehof nie stanowi nic nadzwyczajnego, gdyż zwraca się on do Trybunału jedynie o wykonanie jego uprawnień, czyli dokonanie oceny, czy przepis ustanowiony przez prawodawcę europejskiego jest zgodny z zasadami traktatowymi [23]. Dokonując tej oceny, Trybunał powinien przede wszystkim dokonać wykładni normy wzorcowej i ustalić jej zakres, a jest to zadanie, od wykonania którego nie może się on uchylić.

35. Rząd czeski podkreśla jednakże fakt, że pierwsze pytanie jest niedopuszczalne i utrzymuje, że postanowienie odsyłające jest niejasne w zakresie dotyczącym przyczyn leżących u podstaw stwierdzenia nieważności decyzji ramowej. Wyjaśnia on, że w zakresie, w jakim stowarzyszenie skarżące domaga się stwierdzenia niezgodności z konstytucją belgijskiej ustawy wdrażającej z uwagi na fakt, że decyzja ramowa nie jest odpowiednim instrumentem, aby dokonać zbliżenia regulacji krajowych, powinno ono oprzeć swe żądanie na konkretnych argumentach oraz że sąd krajowy powinien ująć te argumenty w decyzji.

36. Informacje przekazane przez sądy krajowe powinny umożliwiać uczestnikom postępowania w trybie prejudycjalnym przedstawienie uwag, które dostarczą Trybunałowi elementów umożliwiających

22 — G.C. Rodríguez-Iglesias podkreślił rolę Trybunału jako organu sądownictwa konstytucyjnego, „El poder judicial en la Unión Europea", w *La Unión Europea tras la Reforma,* Universidad de Cantabria, 1998, str. 22 i nast. Ja także powtórzyłem tę koncepcję [D. Ruiz-Jarabo, „La vinculación a la jurisprudencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas (1)", w *Estudios de Derecho Judicial*, nr 34, Consejo General del Poder Judicial, 2001, str. 287–291].

23 — Pytanie prejudycjalne dotyczące ważności jest środkiem umożliwiającym kontrolowanie w sposób pośredni „konstytucjonalności" prawa wtórnego w trakcie jego wdrażania.

udzielenie przez niego użytecznych odpowiedzi [24]. Cel ten został w niniejszym przypadku osiągnięty, ponieważ jest jasne, że wątpliwości dotyczą możliwości regulowania za pomocą decyzji ramowej materii europejskiego nakazu aresztowania poprzez zbliżenie wewnętrznych porządków prawnych. Pozostałych 12 podmiotów, które przedstawiły uwagi w tym postępowaniu z zakresu współpracy sądowej, zrozumiało to pytanie w taki sposób, tak samo zresztą jak sam rząd czeski, który pomimo że ubolewa nad brakiem jasności orzeczenia Arbitragehof, bez przeszkód zajął stanowisko w sprawie [25].

37. Po przetarciu drogi do istoty sprawy należy zatem przedstawić analizę tego nowego instrumentu współpracy w sprawach karnych między państwami członkowskimi.

2. Europejski nakaz aresztowania a ekstradycja

38. Niektórzy bronią koncepcji, że europejski nakaz aresztowania jest podkategorią ekstradycji. Doktryna zakwalifikowała decyzję ramową jako próbę „ułatwienia" ekstradycji między państwami członkowskimi [26], ekstradycję w wersji nowoczesnej [27], sui generis [28], o innej nazwie [29]. Sam prawodawca wspólnotowy, powołując się na art. 31 ust. 1 lit. b) UE, przyczynił się skądinąd do powstania tej niejasności. Również niektóre sądy krajowe wysokiego szczebla przyczyniły się do tej niejednoznaczności, między innymi Trybunał Konstytucyjny, który zakwalifikował przekazanie w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania jako wariant ekstradycji, nawet jeśli uczynił to w trosce o poddanie europejskiego nakazu aresztowania tym samym wymogom, jakim podlega ekstradycja z punktu widzenia ochrony praw podstawowych gwarantowanych przez konstytucję polską [30]. Bundesverfassungsgericht uczynił to samo, utożsamiając w sposób dorozumiany te dwa instrumenty [31].

39. Niemniej jednak podkreślano również różnice, zarówno na płaszczyźnie

24 — Postanowienia z dnia 8 lipca 1998 r. w sprawie C-9/98 Agostini, Rec. str. I-4261, pkt 5, oraz z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie C-422/98 Colonia Versicherung i in., Rec. str. I-1279, pkt 5.

25 — To nie do Trybunału należy rozwiązane problemu, w jaki sposób nieadekwatność decyzji ramowej powoduje niekonstytucyjność ustawy dokonującej transpozycji, chociaż można zaryzykować stwierdzenie, iż o ile można wyobrazić sobie zasadność odwołania się do traktatu międzynarodowego, stanowiłoby to naruszenie art. 36 w zw. z art. 167 i 168 Grondwet.

26 — C. Tomuschat, „Ungereimtes — Zum Urteil des Bundesverfassungsgerichts vom 18. Juli 2005 über den Europäischen Haftbefehl", w „Europäische Zeitschrift für Grundrechte", 2005, str. 456.

27 — D. Flore, „L'accueil de la décision-cadre relative au mandat d'arrêt européen en Belgique", w „Le mandat d'arrêt européen", Bruylant, Bruksela 2005, str. 137. G. Conway, „Judicial Interpretation and the Third Pillar", w „European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice", 2005, str. 255, uważa te dwa instrumenty za równoważne.

28 — N. Keijzer, „The double criminality requirement", w „Handbook on the European arrest warrant", Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Haga, 2005, str. 139.

29 — M. Plachta, „European Arrest Warrant: Revolution in Extradition", w *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2003, str. 193.

30 — Punkt 3 wyroku przywoływanego w pkt 7.

31 — Wyrok przywoływany w przypisie 10.

legislacyjnej [32], jak i w doktrynie [33] i orzecznictwie [34].

40. Stanowiska nie są jednak tak rozbieżne, zależą one bowiem od przyjętego punktu widzenia. W przypadku gdy zwraca się uwagę na wynik, podobieństwa są liczne, różnice natomiast uwidaczniają się podczas analizy podstaw tego sposobu współpracy oraz formy, w jakiej się ona rozwija.

41. Przejście od ekstradycji do europejskiego nakazu aresztowania oznacza przewrót kopernikański. Oczywiste jest, że oba instrumenty służą temu samemu celowi, jakim jest przekazanie oskarżonego lub skazanego organom innego państwa członkowskiego w celu osądzenia go lub odbycia przez niego kary, jednak na tym podobieństwa się kończą.

42. Przy ekstradycyji kontakt nawiązują dwa suwerenne państwa — państwo wzywające i państwo wezwane — które działają z niezależnych pozycji: pierwsze składa wniosek o współpracę ze strony drugiego, które podejmuje decyzję o jej udzieleniu indywidualnie w każdym przypadku, biorąc pod uwagę względy, które wykraczają poza materię ściśle prawną i wchodzą w zakres stosunków międzynarodowych, gdzie znaczącą rolę odgrywa zasada oportunizmu. Jest to powód, dla którego ostateczny wpływ decyzji politycznych oraz kryteriów takich jak wzajemność i zasada podwójnej odpowiedzialności karnej są uzasadnione, ponieważ pochodzą one z różnych sfer.

43. Sytuacja jest odmienna, w przypadku gdy pomocy żąda się i jest ona przyznawana w ramach ponadnarodowego systemu prawnego integracji, w którym państwa zrzekają się częściowo swej suwerenności i przekazują swe kompetencje instytucjom zewnątrznym, wyposażonym w uprawnienia normatywne. To właściwe dla pierwszego filaru Unii zbliżenie [35] dokonuje się także w trzecim filarze, międzyrządowym, ale posiadającym także oczywisty wymiar „wspólnotowy", jak tego

32 — W uzasadnieniu do hiszpańskiej ustawy nr 3/2003 z dnia 14 marca 2003 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i wydawania osób (BOE nr 65 z dnia 17 marca 2003 r., str. 10244) ustawodawca wskazuje, że wprowadza ona „zmiany tak istotne do klasycznej procedury ekstradycyjnej, że można bez zastrzeżeń stwierdzić, że ekstradycja zniknęła ze stosunków dotyczących współpracy sądowej między państwami członkowskimi Unii Europejskiej" (akapit ostatni).

33 — M. Plachta, op. cit., w przypisie 29, str. 191, kładzie nacisk na różnice. O. Lagodny, „»Extradition« without a granting procedure: the concept of »surrender«", w „Handbook on the European arrest warrant", Tob Blekxtoon, Wouter van Ballegooij (editors), Haga, 2005, str. 41 i 42, podkreśla sądowy charakter europejskiego nakazu aresztowania. Ze swej strony I. Jégouzo, „Le mandat d'arrêt européen ou la première concrétisation de l'espace judiciaire européen", w *Gazette du Palais — Recueil*, lipiec-sierpień 2004, str. 2311, stwierdza, że decyzja ramowa wprowadza innowację w tym znaczeniu, że zastępuje prerogatywy władzy politycznej mechanizmem ściśle sądowym.

34 — W już wielokrotnie przywoływanym wyroku Bundesverfassungsgericht sygnalizuje różnice, ale nie identyfikuje ich, przyznając, że decyzja ramowa przekształciła decyzję polityczną wydawaną bez żadnej kontroli prawnej w ocenę sądową (pkt 88, in fine).

35 — Od momentu wydania wyroków z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie 26/62 Van Gend & Loos, Rec. str. 1, i z dnia 15 lipca 1964 r. w sprawie 6/64 Costa, str. 1141, nikt nie podważa faktu, że prawo wspólnotowe jest szczególnym porządkiem prawnym, który w danych dziedzinach, stanowiących część jego dziedzictwa, ma pierwszeństwo wobec krajowych porządków prawnych państw członkowskich.

dowodzi wyrok w sprawie Pupino [36], przenoszący na decyzje ramowe pewne aspekty pierwszego filaru oraz niektóre właściwości charakterystyczne dla dyrektyw [37].

44. Stosunki nie są nawiązywane między ściśle oddzielonymi obszarami, gdzie potrzebne jest tam potwierdzenie ad casum w celu zweryfikowania, czy pomoc nie jest niezgodna z podstawami organizacji społecznej. Przeciwnie, chodzi o udzielenie wsparcia podmiotowi, z którym dzieli się zasady, wartości i zobowiązania [38], oraz stworzenie struktury instytucjonalnej wraz ze specjalnymi źródłami prawa o zróżnicowanej mocy, ale w ostatecznym rozrachunku wiążącymi, w celu zapobiegania i zwalczania przestępczości w jednolitym obszarze wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, a zatem struktury instytucjonalnej ułatwiającej współpracę między państwami i harmonizującej ich ustawodawstwa karne.

45. W tym kontekście, opartym na wzajemnym zaufaniu, poparcie dla współpracy nie wynika ze zgodności woli pochodzących z różnych źródeł, ale ze wspólnej normy — decyzji ramowej — w której opisane są zachowania mogące uruchomić współpracę. Stanowiska, zgodnie z którymi konieczna jest indywidualna kontrola w celu zapewnienia wzajemności [39], lub koncepcje nadające bezwzględne znaczenie zasadzie podwójnej odpowiedzialności karnej są zatem przeżytkiem, ponieważ dla ewentualnych podmiotów uczestniczących w procedurze zachowanie będące przyczyną skierowania wniosku jest jednakowo karygodne i wniosek wystosowany w przeciwnym kierunku także byłby uwzględniony. W tym duchu jakiekolwiek rozpatrywanie stosowności okazuje się pozbawione znaczenia, ponieważ kontrola ogranicza się do aspektu ściśle prawnego. Innymi słowy, władze polityczne powinny przekazać uprawnienia władzom sądowym, a szczegółowa ocena każdego przypadku powinna ustąpić pierwszeństwa ocenie o charakterze ogólnym, ponieważ ta wspólna norma jest oparta na uprawnieniu sądów krajowych do ścigania przestępstw, które ona wylicza. Reasumując, nie istnieją już suwerenne państwa, które byłyby uprawnione do współpracy w indywidualnych przypadkach,

36 — Już przywoływany w przypisie 5. W pkt 36 tego wyroku Trybunał stwierdza, że „[…] bez względu na przewidziany w traktacie z Amsterdamu stopień integracji w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy w rozumieniu art. 1 akapit drugi UE, całkowicie zrozumiałe jest, że mając na celu skuteczne przyczynianie się do realizacji celów Unii, autorzy Traktatu o Unii Europejskiej uznali za słuszne przewidzenie możliwości zastosowania w ramach tytułu VI tego traktatu instrumentów prawnych wywołujących skutki analogiczne do tych, o których mowa w traktacie WE". D. Sarmiento, «Un paso más en la constitucionalización del tercer pilar de la Unión Europea. La sentencia Maria Pupino y el efecto directo de las decisiones marco», w *Revista Electrónica de Estudios Internacionales*, nr 10, 2005 (http://www.reei.org), utrzymuje, że ten wyrok Trybunału otwiera drzwi do stopniowego „uwspólnotowienia" obszarów międzyrządowych traktatu UE. R. Alonso García, w op. cit. w przypisie 14, str. 36–38, wykazuje, że trzeci filar stanowi tertium genus „o charakterze silnie międzyrządowym, ale który jednocześnie posiada cechy ponadnarodowe w ramach instrumentów interwencji i mechanizmów kontroli sądowej".

37 — Zasada zgodnej wykładni (pkt 34, 43 i 47) i zasada lojalnej współpracy (pkt 42).

38 — Th. Weigend, „Grundsätze und Probleme des deutschen Auslieferungsrechts", w *Juristische Schulung*, 2000, str. 110, stwierdza, że walka z przestępczością międzynarodową budzi wątpliwości w odniesieniu do kwestii, czy należy nadal odwoływać się do odziedziczonych idei, które mają swe źródło w bezwarunkowym pierwszeństwie suwerenności państwowej oraz w zadawnionym braku zaufania do zagranicznego sądownictwa karnego. Dodaje, że wiele państw odrzuca tę tradycyjną koncepcję w stosunkach z państwami, z którymi uważają się spokrewnione poprzez wspólną kulturę prawną i uwagę, jaką przywiązuje się do praw człowieka.

39 — Już w 1880 r. Instytut Prawa Międzynarodowego w Oksfordzie twierdził, że o ile wzajemności w zakresie ekstradycji można domagać się w kontekście stosunków politycznych, nie jest on wymogiem sądowym (art. 5 decyzji z dnia 9 września 1880 r., roczniki Instytutu, nowe wydanie skrócone, t. I, 1875–1883, str. 733). Posługuję się cytatem H. Schultza, „Rapport général provisoire sur la question IV pour le Xe Congrès international de droit pénal du 29 septembre au 5 octobre 1969 à Rome", w *Revue Internationale de Droit Pénal*, 1968, nr 3–4, str. 795.

ale członkowie Unii Europejskiej zobowiązani do udzielania wzajemnej pomocy w każdym przypadku, gdy popełnione zostały przestępstwa, które naruszają wspólny interes [40].

46. Z tego właśnie powodu uważam, że ekstradycja i europejski nakaz aresztowania odpowiadają schematom aksjologicznym, które są zbieżne jedynie co do ich celu. Decyzja ramowa, znosząc ekstradycję i zastępując ją systemem przekazywania między organami sądowymi opartym na wzajemnym uznawaniu [41] i swobodnym przepływie ich decyzji, będącym rezultatem wysokiego stopnia zaufania między państwami członkowskimi (motywy 1, 5 i 10), mieści się w tych ramach. Zakłada ona zatem wzajemność i podwójną odpowiedzialność karną w odniesieniu do pewnych zachowań, które należą do kategorii najbardziej karygodnych, oraz ogranicza powody odmowy udzielenia pomocy bez pozostawienia władzy politycznej najmniejszego zakresu uprawnień dyskrecjonalnych (art. 3 i 4) [42].

47. Rozwiązanie to wydaje się potwierdzać stanowisko przyjmowane przez tych, którzy twierdzą, że w związku z tym, iż chodzi o nowy sposób postępowania, nie istniały żadne przepisy, które mogłyby podlegać harmonizacji, a zatem materia europejskiego nakazu aresztowania nie może być uregulowana za pomocą decyzji ramowej. Wnioskowanie to, z uwagi na jego nadmierne uproszczenie, pomija jednak charakter tego źródła prawa i istotę tego mechanizmu.

3. Decyzja ramowa jako źródło harmonizacji

48. Stanowisko takie jest skazane na porażkę z uwagi na jego podstawowe założenie, ponieważ fakt, że europejski nakaz aresztowania, pomijając jego cel, odróżnia się od

40 — Nikt nie pojmuje ekstradycji jako pomocy sądowej, którą sąd z Land de Bavière dostarcza sądowi z Land de Basse-Saxe w celu przekazania oskarżonego czy też jako wzajemnej pomocy pomiędzy sądem Niezależnej Wspólnoty Katalonii i sądem andaluzyjskim. Nie ma zatem także znaczenia dyskusja na temat ekstradycji, ponieważ współpraca prowadzona jest wewnątrz Unii Europejskiej. Należy zauważyć natomiast, że o ile sądy jednego państwa (Niemiec lub Hiszpanii) stosują to samo prawo karne, niezależnie od ich właściwości, sądy poszczególnych państw członkowskich podlegają różnym kodeksom karnym, pomimo że dzielą identyczne zasady i wartości. Twierdzenie to nie jest jednak w zupełności ustalone: z jednej strony niektóre sektory są zharmonizowane w ramach Unii, podczas gdy z drugiej strony istnieją przepisy karne odpowiadające wielu przypadkom (na przykład zasady kwalifikacji przestępstw przeciwko środowisku, które są zawarte w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej), które są włączone do regulacji o charakterze technicznym, których przyjęcie należy do właściwości Länder lub autonomicznych wspólnot, co wiąże się z istnieniem pewnych różnic w kwalifikacji, nawet wewnątrz państwa członkowskiego.

41 — Na szczycie Rady Europejskiej w Tampere ustanowiono zasadę wzajemnego uznania decyzji sądowych jako kamienia węgielnego współpracy sądowej w Unii (pkt 33 konkluzji prezydencji). Analizy tej zasady dokonał A.J. Sanz Morán, „La orden europea de detención y entrega: algunas consideraciones de carácter jurídico-material", w „Cooperación Judicial Penal en la Unión Europea: la orden europea de detención y entrega", wyd. Lex Nova, Valladolid, 2005, str. 81–90. W analizie tej przedstawia on argumenty swych przeciwników.

42 — Decyzja ramowa wpisuje się w proces ewolucyjny, który został zapoczątkowany wraz z podpisaniem w 1957 r. Europejskiej konwencji o ekstradycji (art. 28 ust. 3) i jest kontynuowany na mocy konwencji z 1996 r. (art. 1 ust. 2), pozostawiając drzwi otwarte dla postanowień bardziej korzystnych dla współpracy. Postanowienia te zostały przejęte przez uregulowania jednolite lub wzajemne regulujące wykonywanie na terytorium jednego państwa nakazów aresztowania wydanych przez inne państwo. Przykładu tego rodzaju instrumentu dostarcza nam traktat zawarty między Królestwem Hiszpanii a Republiką Włoską w celu ścigania poważnych przestępstw poprzez rozwiązywanie problemów związanych z ekstradycją we wspólnej przestrzeni sprawiedliwości, który został podpisany w Rzymie w dniu 28 listopada 2000 r., ale nigdy nie wszedł w życie ze względu na wprowadzenie procedury zatwierdzenia decyzji ramowej, którą Rada Unii zakwalifikowała jako jednolite prawodawstwo w rozumieniu art. 28 ust. 3 wyżej wspomnianej konwencji z 1957 r. (konkluzje na temat stosowania europejskiego nakazu aresztowania oraz jego relacji z instrumentami prawnymi Unii Europejskiej, Bruksela, dnia 11 września 2003 r. — dok. 12413/03).

ekstradycji nie oznacza, że nakaz wyłania się z próżni i nie poprzedzają go w krajowych porządkach prawnych rozwiązania, które należy ze sobą pogodzić.

49. Nakaz europejski, który jest środkiem niezbędnym do stworzenia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (art. 2 i 29 UE), jest przejawem pomocy sądowej. Chodzi o decyzję wydaną przez sąd w celu aresztowania i przekazania osoby przez zagraniczny organ sądowy w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary (art. 1 ust. 1 decyzji ramowej). Europejski nakaz aresztowania jest zatem decyzją podlegającą przepisom prawa procesowego przekazującego państwa członkowskiego, która zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania jest utożsamiana w innych państwach członkowskich z orzeczeniami krajowymi, tak że uzgodnienia normatywne okazują się niezbędne. Nakazy aresztowania wpisują się w tradycję krajowych kodeksów postępowania karnego, a decyzja ramowa przyznaje im, w pewnych okolicznościach i pod pewnymi warunkami, skuteczność ponad granicami, ale wymaga do tego celu zgodności systemów krajowych. Przepisy decyzji ramowej służą tej koncepcji, ponieważ zbliżają formy i treść decyzji, sposoby i terminy przekazania i wykonania, przyczyny odmowy wykonania oraz gwarancje, które chronią aresztowanego w toku całej procedury, a także skutki przekazania.

50. Decyzja ramowa nie tworzy zatem instytucji, która nie istniała wcześniej i nie zbliża różnych regulacji dotyczących ekstradycji; harmonizuje ona przepisy dotyczące aresztowania i przekazania obowiązujące w każdym państwie członkowskim w celu rozwijania współpracy między organami sądowymi [43].

51. Niniejsze odesłanie prejudycjalne nie dotyczy potencjału harmonizacyjnego decyzji ramowej, lecz jej potencjału twórczego. Tu jednak również kryje się pewna dwuznaczność, ponieważ, jak wskazałem, europejski nakaz aresztowania, mimo że odróżnia się od ekstradycji, nie jest nowatorskim rozwiązaniem, nieposiadającym porównywalnych poprzedników w prawodawstwach krajowych [44]. W każdym razie nawet jeśli niektórzy

43 — Na przykład w Hiszpanii decyzja ramowa wiąże się z art. 273–278 ustawy organicznej nr 6/1985 z dnia 1 lipca w sprawie władzy sądowniczej, a także z art. 183–196 kodeksu postępowania karnego z dnia 14 września 1982 r.

44 — Jak zasugerowały Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Republika Francuska (odpowiednio w pkt 28–32 i 10–13 swych uwag pisemnych), wszelkie innowacje powinny, zgodnie z art. 94 WE, 95 WE i 308 WE, powoływać się na ostatnie z tych postanowień, podczas gdy harmonizacja istniejących struktur lub koordynacja zasad podstawowych dotyczących przyszłych praw wymaga odesłania do dwóch pozostałych. Tak więc w pkt 59 opinii 1/94 wydanej w dniu 15 listopada 1994 r., Rec. str. I-5267, Trybunał orzekł, że w zakresie własności intelektualnej Wspólnota posiada upoważnienie do harmonizacji ustawodawstw krajowych na mocy art. 94 WE i 95 WE i może opierać się na art. 308 WE w celu utworzenia nowych regulacji, które zastąpią prawo krajowe. Tak było w przypadku dodatkowych świadectw ochronnych dla produktów leczniczych [rozporządzenie Rady (WE) nr 1768/92 z dnia 18 czerwca 1992 r. (Dz.U. L 182, str. 1)], jak to przypomniał Trybunał w pkt 23 wyroku, który wydał w dniu 13 lipca 1995 r. w sprawie C-350/92 Hiszpania przeciwko Radzie, Rec. str. I-1985. W pkt 25 wyroku ogłoszonego w dniu 9 października 2001 r. sprawie C-377/98 Niderlandy przeciwko Parlamentowi i Radzie, Rec. str. I-7079, Trybunał stwierdził natomiast, że dyrektywa 98/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 lipca 1998 r. w sprawie ochrony prawnej wynalazków biotechnologicznych (Dz.U. L 213, str. 13) mieści się w pierwszej kategorii, czyli harmonizacyjnej, ponieważ nie tworzy prawa o korzeniach wspólnotowych, ale opiera się na instrumentach krajowych, takich jak patenty, które są wydawane zgodnie z procedurami wewnętrznymi, pomimo że do owego czasu takie wynalazki nie były przewidziane w niektórych państwach członkowskich oraz że wprowadzono pewne uszczegółowienia i wyjątki w odniesieniu do przyznanej ochrony.

tak uważają, nic nie stoi na przeszkodzie — w związku z potrzebą zbliżenia ustawodawstw — odwołaniu się do tego rodzaju normy, ponieważ traktat UE nie zakazuje stosowania jej w podobnych okolicznościach.

54. W niniejszym przypadku Rada wybrała decyzję ramową. Należałoby zatem rozpocząć analizę od zbadania, czy w świetle zamierzonego celu oraz sposobu jego realizacji możliwe było odwołanie się do innej kategorii norm. Wspólnego stanowiska nie nie można brać pod uwagę. Takie stanowiska, użyteczne w ramach stosunków międzynarodowych Unii i państw członkowskich w celu wyrażenia ich opinii w danej sprawie (art. 37 UE), służą naturalnie rozwijaniu ich potencjału także w ramach drugiego filaru, w połączeniu ze wspólnymi działaniami (art. 12 UE) [45].

4. System źródeł prawa w ramach trzeciego filaru: w szczególności relacje pomiędzy decyzjami ramowymi i konwencjami

52. Artykuł 32 ust. 2 UE wymienia cztery źródła prawa z zakresu trzeciego filaru oraz, jak zauważają Rada, Komisja, Królestwo Niderlandów i Królestwo Belgii, nie ustanawia żadnej hierarchii lub podziałów pomiędzy nimi, zastrzegając określoną materię dla każdego rodzaju norm. Każde z tych źródeł dotyczy zasadniczo całej materii z zastrzeżeniem przestrzegania granic nałożonych przez charakter instrumentu i wskazany cel. W tych granicach prawodawca ma pełną swobodę wyboru.

55. Inne źródła — decyzje ramowe, decyzje i konwencje — są instrumentami stosownymi w przypadku środków wymagających transpozycji do krajowych porządków prawnych [46], ale w niniejszym przypadku niemożliwe jest branie pod uwagę decyzji, o których mowa w art. 34 ust. 2 lit. c) UE, ponieważ wykluczają one wszelką ideę harmonizacji, niezbędną dla prawidłowego funkcjonowania nakazu europejskiego.

53. Ten zakres swobody jest zwolniony z kontroli sądowej, tak że decyzja, która nie wykracza poza jej ramy, niezależnie od jej treści, jest poprawna pod względem prawnym.

45 — D. Simon, „Le système juridique communautaire", *Presses universitaires de France*, wyd. drugie, listopad 1998, str. 238, kwalifikuje je jako „akty atypowe". Jedynie tytułem przykładu można tu wymienić wspólną pozycję Rady 2000/130/WSiSW z dnia 31 stycznia 2000 r. w sprawie proponowanego protokołu przeciwko nielegalnej produkcji i nielegalnemu handlowi bronią palną, jej częściami i elementami oraz amunicją do niej, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 37, str. 1), a także wspólne działanie Rady 96/443/WSiSW z dnia 15 lipca 1996 r. przyjęte przez Radę na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczące działania w celu zwalczania rasizmu i ksenofobii (Dz.U. L 185, str. 5).

46 — W. Brechmann, „Kommentar zu EU-Vertrag und EG-Vertrag", Calliess/Ruffert Verlag, wyd. drugie, 2002, art. 34 pkt 6, str. 267.

56. Dlatego też jedynym instrumentem, który mógł być wybrany zamiast decyzji ramowej jest konwencja. Zakres uprawnień dyskrecjonalnych prawodawcy jest najszerszy przy wyborze jednego z tych dwóch aktów, tak że należy odrzucić tezę, zgodnie z którą materia nakazu europejskiego, który jest następcą ekstradycji, powinna być uregulowana za pomocą umów międzynarodowych, ponieważ tradycyjnie ekstradycja między państwami członkowskimi zawsze była regulowana w ten sposób. Obrońcy tej koncepcji powołują się na tak zwane zamrożenie rangi aktu na podstawie zasady contrarius actus.

a) Brak możliwości zastosowania zasady contrarius actus

57. Zasada, zgodnie z którą materia, która już została uregulowana w danej formie normatywnej, musi zawsze być regulowana za pomocą norm o tej samej randze, bez możliwości zastosowania normy o niższej randze, nie ma charakteru absolutnego, ponieważ stanowi ona gwarancję obywatelską w relacjach pomiędzy jedną suwerenną władzą — władzą ustawodawczą — a inną władzą — władzą wykonawczą — zasadniczo jej podlegającą, oraz wydawanymi przez nie aktami, czyli odpowiednio ustawą i rozporządzeniem. W przypadku gdy parlament reguluje daną materię, rząd powinien pozostać z boku i może interweniować tylko w zakresie, w jakim parlament do tego go upoważni w celu uzupełnienia lub wdrożenia decyzji parlamentu, przy czym żaden akt rządowy nie może w te decyzje ingerować ani zastępować woli „organu dzierżącego władzę", chyba że wskutek wyłączenia spod regulacji ustawowych parlament upoważni rząd do tego i pod warunkiem że nie istnieje zastrzeżenie konstytucyjne, iż dana materia musi być regulowana na poziomie ustawowym [47].

58. Debata na ten temat jest zatem pozbawiona znaczenia, ponieważ oba źródła mają identyczne pochodzenie i przyjmowane są w ten sam sposób, niezależnie od tego, czy chodzi o decyzje ramowe, czy o konwencje międzynarodowe, które są zatwierdzane jednogłośnie przez Radę na wniosek państwa członkowskiego lub Komisji po konsultacji z Parlamentem (art. 34 ust. 2 UE w związku z art. 39 ust. 1 UE) [48].

59. Praktyka potwierdza analizę prawną, ponieważ państwa członkowskie często zastępowały środki o charakterze konwencyjnym innymi środkami właściwymi dla struktur integracji. Typowym przykładem jest konwencja z dnia 27 września 1968 r.

47 — Profesorowie E. García de Enterría i T.R. Fernández wyjaśniają tę zasadę w *Curso de Derecho Administrativo*, t. I, wydawnictwo Civitas, wyd. dziesiąte, Madryt, 2000, str. 247 i 248.

48 — Nie mogę przemilczeć argumentu przywołanego w postępowaniu przez sądem krajowym przez skarżące stowarzyszenie, dotyczącego rzekomego deficytu demokracji charakteryzującego przyjęcie decyzji ramowej. Twierdzi ono, że przeciwnie do traktatów międzynarodowych, decyzje ramowe nie wymagają do ich w pełni prawidłowego przyjęcia interwencji krajowych zgromadzeń ustawodawczych. Na wstępie należy zaznaczyć, że ten rodzaj aktu i jego sposób opracowania zostały określone w traktacie dobrowolnie zaakceptowanym przez państwa członkowskie, czyli odpowiednie przedstawicielstwa narodowe odgrywające rolę decyzyjną. Ponadto właśnie wskazałem, że Parlament Europejski powinien być przesłuchiwany w trakcie procedury przyjmowania tych decyzji ramowych, z możliwością zgłaszania zastrzeżeń przez parlamenty krajowe, do których należy kompetencja zatwierdzania wewnętrznych przepisów wykonawczych oraz wprowadzanie w życie, w przypadku gdy ich system konstytucyjny wymaga, aby miały one rangę ustawy.

o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych [49], szerzej znana pod nazwą „konwencja brukselska", która została zastąpiona rozporządzeniem Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. [50] (art. 68).

60. W tych okolicznościach należy zastanowić się, czy formuła konwencji międzynarodowej ułatwia przestrzeganie zasad pomocniczości i proporcjonalności oraz czy prawodawca wspólnotowy jest zobowiązany do jej zastosowania.

62. W motywie 7 decyzji ramowej prawodawca deklaruje przestrzeganie tych zasad i czyni to słusznie, ponieważ w odniesieniu do wykonywania zagranicznych nakazów aresztowania na terytorium krajowym, we wspólnej przestrzeni opartej na wzajemnym zaufaniu i uznawaniu orzeczeń sądowych, bardziej stosowne jest podjęcie się tego zadania z uwzględnieniem całości w oparciu o struktury Unii niż pozostawienie w kompetencji każdego państwa członkowskiego kwestii wprowadzenia odrębnej regulacji, nawet jeśli miałyby one tego dokonać we współpracy z innymi. Narzucała się zatem potrzeba interwencji na szczeblu wspólnotowym. Zasada pomocniczości była zatem przestrzegana.

b) Zasady pomocniczości i proporcjonalności

61. Te dwie zasady, ustanowione w art. 5 UE, znajdują zastosowanie w ramach trzeciego filaru: zasada pomocniczości na mocy art. 2 UE in fine, a zasada proporcjonalności jako narzędzie służące pomocniczości [51].

63. Tak byłoby również w przypadku, gdyby Rada wybrała umowę międzynarodową, jednak uprawnienia dyskrecjonalne prawodawcy Unii umożliwiają jej odwołanie się do decyzji ramowej. Konieczność zachowania proporcjonalności nie zobowiązywała jej do wybrania innej formuły, ponieważ — jak to szerzej przedstawię — za wyborem określonego sposobu postępowania przemawiały wnioski wyciągnięte z niepowodzenia umów zawartych w przeszłości. O ile dostosowanie środków do celów wymaga, aby Unia interweniowała tylko w zamiarze osiągnięcia zadeklarowanych celów, odwołanie się do instrumentu zobowiązującego państwa członkowskie do uzyskania rezultatów w określonym terminie wydaje się absolutnie konieczne.

64. Oznacza to, że ani tak zwane zamrożenie rangi aktu, któremu tradycyjnie podlegało przekazanie obywatela przez jedno

49 — Dz.U. 1972, L 299, str. 32; tekst skonsolidowany w Dz.U. 1998, C 27, str. 1.

50 — Dz.U. 2001, L 12, str. 1. Innych przykładów dostarcza rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie przeprowadzania dowodów (Dz.U. L 174, str. 1) (art. 21); rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, str. 1) (art. 44) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie doręczania dokumentów sądowych (Dz.U. L 160, str. 37) (art. 20).

51 — Ścisły związek pomiędzy tymi dwoma zasadami jest uwidoczniony w art. 5 WE, na mocy którego Wspólnota interweniuje tylko wtedy, gdy cele podejmowanych działań nie mogą być osiągnięte przez państwa członkowskie osobno (pomocniczość), przy czym Wspólnota powinna ograniczyć swą interwencję do działań ściśle koniecznych (proporcjonalność).

państwo drugiemu w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary, ani zasada proporcjonalności nie zmniejszają zakresu swobody działania prawodawcy europejskiego. Przeciwnie, nawet zakładając występowanie jakiekolwiek ograniczenia tego zakresu swobody, decyzja ramowa jest stosownym środkiem na mocy wielokrotnie wspominanej zasady proporcjonalności i zasady effet utile prawa wspólnotowego, które mają zastosowanie także w trzecim filarze, co można wywnioskować z wyżej przywoływanego wyroku w sprawie Pupino.

66. To właśnie nierozerwalnie związane z umowami międzynarodowymi ograniczenia wsparły wpisanie do katalogu źródeł prawa nowej kategorii umożliwiającej pominięcie trudności wiążących się ze swobodą, jaka posiadają państwa członkowskie w zakresie ratyfikacji [53]. Na szczycie Rady w Tampere szczegółowo wyjaśniono projekt przekształcenia Unii w przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, „wykorzystując w pełni możliwości, jakie daje traktat z Amsterdamu" [54]. Znacząca okazuje się propozycja Komisji, ponieważ wskazuje, że ze względów związanych ze skutecznością skłaniała się ku decyzji ramowej, biorąc pod uwagę mizerne rezultaty wcześniejszych konwencji [55].

c) Potrzeba większej skuteczności

65. Kontrowersyjna decyzja ramowa nie jest pierwszą próbą poprawy współpracy sądowej w sprawach karnych w Unii. Konwencje z 1995 r. i 1996 r. były jej bezpośrednimi poprzednikami, nawet jeśli spotkały się z niepowodzeniem. Obydwie zostały zatwierdzone na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, jednak obecnie nie są jeszcze stosowane we wszystkich państwach członkowskich, ponieważ niektóre z nich dotychczas ich nie ratyfikowały [52].

67. Państwa członkowskie i instytucje powinny dążyć do realizacji celów określonych w art. 2 UE i w związku z tym utworzyć i rozwijać przywoływaną już często przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Aby tego dokonać zobowiązane są do stosowania najbardziej odpowiednich instrumentów. Mają one obowiązek zapewnić pełną skuteczność prawa wspólnotowego w ogólności [56], a w szczegól-

52 — Komisja przypomina (w pkt 22 swych uwag pisemnych), że konwencje zawarte zgodnie z traktatem z Maastricht nie weszły w życie przed przyjęciem traktatu z Amsterdamu, ponieważ nie uzyskały wystarczającej liczby ratyfikacji. W dniu przyjęcia decyzji ramowej ratyfikowało ją 12 ówczesnych państw członkowskich.

53 — Rada ogranicza się do zalecenia ich przyjęcia [art. 34 ust. 2 lit. d) UE].

54 — Wstęp do konkluzji prezydencji ze szczytu Rady Europejskiej w Tampere, 15 i 16 października 1999 r.

55 — COM(2001) 522 wersja ostateczna/2, str. 4, pkt 4.3.

56 — Zasada skuteczności ogranicza także kompetencje państw członkowskich w zakresie procedury i narzuca im wybór środków, które nie utrudniają nadmiernie lub nie uniemożliwiają w praktyce wykonywania działań wywodzących się z prawa wspólnotowego. Wyrok Trybunału wydany w dniu 16 grudnia 1976 r. w sprawie 33/76 Rewe, Rec. str. 1989 był pierwszym z długiej serii decyzji idących w tym kierunku, a ostatnio wydanymi w tej materii są wyrok z dnia 24 września 2002 r. w sprawie C-255/00 Grundig Italiana, Rec. str. I-8003, oraz wyrok z dnia 17 czerwca 2004 r. w sprawie C-30/02 Recheio-Cash & Carry, Zb.Orz. str. I-6051.

ności skuteczności prawa Unii [57]. Dlatego też Rada nie tylko mogła, ale nawet musiała ustanowić mechanizm europejskiego nakazu aresztowania za pomocą decyzji ramowej [58]. Nie można zatem zarzucać jej, że obrała złą drogę [59].

68. Z powyższych względów proponuję Trybunałowi, aby na pierwsze pytanie prejudycjalne odpowiedział w ten sposób, iż decyzja ramowa 2002/584 nie narusza art. 34 ust. 2 lit. b) UE.

B — *Decyzja ramowa 2002/584 i prawa podstawowe (pytanie drugie)*

69. W decyzji ramowej prawodawca przewidział gwarancje, z jakich powinna korzystać osoba, której dotyczy nakaz aresztowania, i wyraźnie przedstawił swój zamiar ochrony praw podstawowych. W pkt 18 i 24 niniejszej opinii, powtórzyłem tę aspirację, która dowodzi zastosowania podejścia opartego na współpracy w sprawach karnych wykraczającej poza zwykłą dwustronną relację między państwami i zyskuje trzeci wymiar odnoszący się do praw nieodłącznie związanych z osobą, której dotyczy nakaz [60].

70. Artykuł 1 ust. 3 zawiera uroczystą deklarację na ten temat, która w przypadku braku zawarcia jej na piśmie, istniałaby w formie dorozumianej, ponieważ poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności jest jednym ze spoiw, które łączą Unię (art. 6 ust. 1 UE), a te prawa i wolności są zakorzenione w zasadach prawa wspólnotowego zagwarantowanych w konwencji rzymskiej i tradycjach konstytucyjnych wspólnych dla państw członkowskich (art. 6 ust. 2 UE) [61].

71. Stwierdzanie to prowadzi do rozważań na temat ochrony praw człowieka i roli, jaką odgrywa w tym zakresie Trybunał.

1. Ochrona praw człowieka w Unii Europejskiej

72. Fakt, że pierwotne traktaty nie zawierały żadnego katalogu praw podstawowych

57 — Już zasygnalizowałem w niniejszej opinii, że zasada skuteczności stanowi podwalinę wyroku w sprawie Pupino i jest wyrażona w jego pkt 38 i 42.

58 — Rząd Wielkiej Brytanii posunął się aż do stwierdzenia, że decyzja ramowa była „niezbędna" (pkt 37, in fine, uwag pisemnych).

59 — To właśnie troska o zapewnienie użyteczności zainspirowała Radę w art. 31 ust. 2 decyzji ramowej, który upoważnia państwa członkowskie do stosowania porozumień dwustronnych lub wielostronnych, które dążą do osiągnięcia tych samych celów, jakie przyświecają decyzji ramowej, oraz które przyczyniają się do ułatwienia lub uproszczenia procedur przekazywania.

60 — N. Vennemann, „The European Arrest Warrant and its Human Rights Implications", w „Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht", 2003, str. 113 i 114.

61 — W przywoływanym już wielokrotnie wyroku w sprawie Pupino Trybunał przypomniał, że decyzje ramowe powinny być interpretowane zgodnie z konwencją rzymską (pkt 59).

nie oznaczał, że zostały one wykluczone ze wspólnotowego porządku prawnego. Wspólnoty, które są owocem umowy między państwami charakteryzującymi się ustrojem demokratycznym, zostały utworzone jako organizacje podlegające prawu. Na żyznym gruncie zostało zasiane ziarno i dopiero w miarę upływu czasu nastąpił rozkwit podstawowych praw podmiotowych dzięki orzecznictwu Trybunału.

73. Ta prawnicza praca wydała owoce w formie wyraźnie uznanych praw, takich jak ustanowiony w obecnym art. 141 WE zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć [62], ale także przysłużyła się innym prawom, które nie są w sposób bezpośredni zakotwiczone w reżimie wspólnotowym, jak nienaruszalność mieszkania [63], wolność słowa [64] lub w dziedzinie bliższej przedmiotowi niniejszego odesłania, zasada nullum crimen, nulla poena sine lege [65].

74. Trybunał posłużył się prostym i logicznym sylogizmem: zasady wspólne prawodawstwom krajowym są zasadami ogólnymi wspólnotowego porządku prawnego i jako takie zasługują na poszanowanie, a zatem prawa podstawowe, które stanowią gwarancje wspólne dla wszystkich, są częścią tych zasad i powinny być chronione [66]. Wydaje się, że nie można podważać zasadności misji intergracyjnej w tej dziedzinie, która to misja znajduje oparcie w źródła zewnętrznych dla prawa wspólnotowego [67]: ogólnych zasadach wspólnych dla państw członkowskich [68], elementach wspólnych dla ich tradycji konstytucyjnych [69]

62 — Szczególnie znamiennym przykładem jest przypadek pani Defrenne. Wyroki z dnia 25 maja 1971 r. w sprawie 80/70 Defrenne I, Rec. str. 445; z dnia 8 kwietnia 1976 r. w sprawie 43/75 Defrenne II, Rec. str. 455, oraz z dnia 15 czerwca 1978 r. w sprawie 149/77 Defrenne III, Rec. str. 1365, ilustrują ewolucję, jaka dokonała się w ramach Trybunału.

63 — Wyroki z dnia 14 kwietnia 1960 r. w sprawie 31/59 Acciaieria e tubificio di Brescia przeciwko Wysokiej Władzy, Rec. str. 153; z dnia 26 czerwca 1980 r. w sprawie 136/79 National Panasonic przeciwko Komisji, Rec. str. 2033; z dnia 21 września 1989 r. w sprawach połączonych 46/87 i 227/87 Hoechst przeciwko Komisji, Rec. str. 2859, oraz z dnia 22 października 2002 r. w sprawie C-94/00 Roquette Frères, Rec. str. I-9011.

64 — Wyroki z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie C-260/89 ERT, Rec. str. I-2925, z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie C-112/00 Schmidberger, Rec. str. I-5659, oraz z dnia 6 listopada 2003 r. w sprawie C-101/01 Lindqvist, Rec. str. I-12971. W odniesieniu do wolności słowa urzędników wspólnotowych należy odwołać się do wyroku z dnia 6 marca 2001 r. w sprawie C-274/99 P Connolly przeciwko Komisji, Rec. str. I-1611.

65 — Wyroki z dnia 11 czerwca 1987 r. w sprawie 14/86 Pretore di Salò, Rec. str. 2545, z dnia 8 października 1987 r. w sprawie 80/86 Kolpinghuis Nijmegen, Rec. str. 3969, z dnia 26 września 1996 r. w sprawie C-168/95 Arcaro, Rec. str. I-4705, oraz z dnia 12 grudnia 1996 r. w sprawach połączonych C-74/95 i C-129/95 X, Rec. str. I-6609.

66 — Koncepcja ta pojawia się po raz pierwszy w wyroku z dnia 14 maja 1974 r. w sprawie 4/73 Nold przeciwko Komisji, Rec. str. 491, pkt 13.

67 — F. Rubio Llorente dokonał szczegółowej analizy tego procesu w „Mostrar los derechos sin destruir la Unión", w „La estructura constitucional de la Unión Europea", wyd. Civitas, Madryt, 2002, str. 113–150.

68 — P. Pescatore, „Los principios generales del derecho como fuentes del derecho comunitario", w *Noticias CEE*, 1988, nr 40, str. 39–54.

69 — W wyroku w sprawie Nold przeciwko Komisji, do którego odwołałem się powyżej, Trybunał stwierdził, że „zapewniając ochronę tych praw [komentarz autora: chodzi o prawa podstawe], Trybunał jest zobowiązany do inspirowania się tradycjami konstytucyjnymi wspólnymi dla państw członkowskich i nie może zatem przyjąć środków niezgodnych z prawami podstawowymi uznanymi i zagwarantowanymi przez konstytucje tych państw" (pkt 13). W wyroku wydanym później, w dniu 17 grudnia 1970 r., w sprawie 11/70 Internationale Handelsgesellschaft, Rec. str. 1125, Trybunał wyjaśnili, że „ochrona tych praw, inspirując się tradycjami konstytucyjnymi wspólnymi dla państw członkowskich, powinna być zapewniona w ramach struktury i celów Wspólnoty" (pkt 4).

i instrumentach międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka [70], w szczególności konwencji rzymskiej [71].

75. Prawodawca wspólnotowy przejął pałeczkę i począwszy od traktatu z Amsterdamu, włączył to orzecznictwo do art. 6 UE oraz przyznał Trybunałowi kompetencje do ochrony praw podstawowych [art. 46, lit. d) UE].

76. W 2000 r. doszło do wydarzenia, które trudno przemilczeć, czyli proklamowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Dokument ten pozbawiony jest mocy wiążącej, ponieważ brak jest jakiegokolwiek skutecznego aktu przejmującego jego treść [72]. Proklamacja ta jest jedynie zwykłą deklaracją polityczną, pozbawioną jakiejkolwiek wartości prawnej [73].

77. Takie stwierdzenie nie powinno jednak prowadzić nas do wniosku, że nic się nie zmieniło, jak gdyby karta była tylko martwą literą. Po pierwsze, nie wyłoniła się ona z próżni ani spoza wszelkiego kontekstu; przeciwnie, wpisuje się ona w etap przedstawionego przeze mnie procesu ewolucyjnego, ponieważ kodyfikuje i potwierdza, jak to zadeklarowali jej autorzy w preambule [74], pewne prawa, które wywodzą się ze wspólnego dziedzictwa państw członkowskich na płaszczyźnie zarówno krajowej, jak i międzynarodowej [75], tak że na mocy postanowień art. 6 i 46 lit. d) UE Unia powinna ich przestrzegać, a Trybunał chronić, niezależnie do

70 — W wyroku w sprawie Nold przeciwko Komisji traktaty międzynarodowe były tylko odległym echem mogącym dostarczyć zaledwie „wskazówek, które należy uwzględniać w ramach prawa wspólnotowego" (pkt 13). Kilka lat później jednak Trybunał powołał się wyraźnie na te traktaty (wyrok z dnia 28 października 1975 r. w sprawie 36/75 Rutili, Rec. str. 1219, pkt 32) i to odwołanie okazało się rozstrzygające (wyrok z dnia 15 maja 1986 r. w sprawie 222/84 Johnston, Rec. str. 1651, pkt 18 i nast.).

71 — Wyrok w sprawie X, już przywoływany w przypisie 65, pkt 25. Można także odwołać się do wyżej przywoływanego wyroku w sprawie ERT, pkt 45, a także orzecznictwa, które jest w nim przywoływane. Zobacz podobnie opinia 2/94 z dnia 28 marca 1996 r. wydana zgodnie z art. 228 WE — obecnie, po zmianach, art. 300 WE, Rec. str. I-1759, pkt 33.

72 — Sytuacja byłaby odmienna, gdyby Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy, którego karta stanowi rozdział II, został ratyfikowany i wszedł w życie.

73 — J.M. Díez-Picazo, „Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", w „Constitucionalismo de la Unión Europea", wyd. Civitas, Madryt, 2002, str. 21–42, w szczególności str. 39.

74 — „Niniejsza Karta potwierdza [...] prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych państwom członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka".

75 — Pomimo że sąd krajowy nie podniósł tej kwestii w swym postanowieniu, należy podkreślić brak uniwersalnego prawa do niepodlegania ekstradycji. O ile istnieje ono w niektórych państwach, takich jak Niemcy, Cypr, Finlandia i Polska, porządki prawne większości pozostałych państw nie przyznają fundamentalnego charakteru tej gwarancji, która pozostaje na marginesie wspólnych tradycji konstytucyjnych. Republika Austrii, Republika Portugalii i Republika Słowenii dokonały rewizji swych konstytucji w celu umożliwienia ekstradycji swych obywateli.

charakteru i skutków prawnych dokumentu przyjętego w grudniu 2000 r. [76].

78. Po drugie, kartę odnajdujemy w orzecznictwie Trybunału, ponieważ rzecznicy generalni dokonywali jej wykładni, wykraczając poza jej wymiar czysto programowy i deklaratywny [77]. Również Sąd Pierwszej Instancji w niektórych orzeczeniach odwołał się do karty [78]. Mimo to w orzeczeniach Trybunału karta pojawia się rzadko [79], chyba że do celów odrzucenia stanowiska rzeczników generalnych. Dopiero ostatnio, zaledwie dwa miesiące temu, zapadł wyrok w sprawie Parlament przeciwko Komisji [80] zapowiadający zmianę linii orzecznictwa. Trybunał orzekł, że o ile karta nie jest wiążącym aktem prawnym, należy jednak podkreślić jej znaczenie (pkt 38).

79. Należy zatem wreszcie wyraźnie powiedzieć, że karta stanowi główne narzędzie interpretacji w zakresie ochrony gwarancji obywatelskich, które są częścią dziedzictwa państw członkowskich. Wyzwanie to należy podjąć ostrożnie, ale energicznie, żywiąc pełne przekonanie, że o ile ochrona praw podstawowych jest niezbędna w filarze wspólnotowym, niemożliwe jest także wyrzeczenie się jej w ramach trzeciego filaru, ponieważ poprzez samą naturę treści, które

76 — R. Alonso García, „Las cláusulas horizontales de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea", w „Encrucijada constitucional de la Unión Europea", wyd. Civitas, Madryt 2002, str. 151, wyjaśnia, że brak mocy wiążącej nie oznacza braku skutków, jak tego dowodzi rola samej konwencji rzymskiej, która pomimo że nie wiąże prawnie Wspólnoty, posłużyła jako źródło zasadniczej inspiracji dla Trybunału przy kształtowanua praw podstawowych. J.A. Carrilo Salcedo, „Notas sobre el significado político y jurídico de la Carta de derechos fundamentales de la Unión Europea", w „Revista de derecho comunitario", 2001, str. 7, utrzymuje, że dokument ten umożliwia łatwiejsze określenie kryteriów oceny zgodności z prawem zachowania władz publicznych w Unii. Ze swej strony A. Rodríguez Bereijo, „El valor jurídico de la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea después del Tratado de Niza", w „Encrucijada constitucional de la Unión Europea", str. 220, parafrazuje słowa byłego komisarza Antonio Vittorino i przepowiada, że dzięki wykładni trybunału karta uzyska charakter normatywny, jako synteza i wyraz zasad ogólnych prawa wspólnotowego.

77 — Rzecznik generalny A. Tizzano w opinii przedstawionej w dniu 8 lutego 2001 r. w sprawie BECTU (wyrok z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie C-173/99, Rec. str. I-4881) wyjaśnia, że pomimo braku mocy wiążącej, „w sporze, który dotyczy charakteru i zakresu prawa podstawowego, niemożliwe jest zignorowanie odpowiednich zapisów karty ani […] jej oczywistej roli, kiedy jej postanowienia na to zezwalają, jako istotnego punktu odniesienia dla wszystkich podmiotów […] działających na obszarze wspólnotowym" (pkt 28). Kilka miesięcy później, w dniu 10 lipca tego samego roku, rzecznik generalny P. Léger zasugerował w opinii, którą przedstawił w sprawie C-353/99 P Rada przeciwko Hautali (wyrok z dnia 6 grudnia 2001 r., Rec. str. I-9565), że „karta powinna stanowić uprzywilejowany instrument służący do identyfikacji praw podstawowych" (pkt 83), ponieważ proklamuje wartości, które „mają wspólną cechę polegającą na tym, iż są jednogłośnie podzielane przez państwa członkowskie […]. Karta niewątpliwie umieściła prawa, które są w niej zawarte, na najwyższym poziomie wartości wspólnych państwom członkowskim" (pkt 80). W opinii, którą przedstawiłem w dniu 4 grudnia 2001 r. w sprawie C-208/00 Überseering (wyrok z dnia 5 listopada 2002 r., Rec. str. I-9915), także przyjąłem, że karta, „nie stanowiąc części ius cogens w ścisłym tych słów znaczeniu, z uwagi na fakt, iż jest pozbawiona »niezależnej mocy wiążącej», w nieoceniony sposób odzwierciedla wspólny mianownik zasadniczych wartości prawnych w państwach członkowskich, z których wypływają z kolei zasady ogólne prawa wspólnotowego" (pkt 59). Inni rzecznicy generalni podzielili tę koncepcję.

78 — W wyroku wydanym w dniu 30 stycznia 2002 r. w sprawie T-54/99 max.mobil przeciwko Komisji, Rec. str. II-313, Sąd zastosował art. 47 karty a contrario i wyjaśnił, że kontrola sądowa działalności Komisji i w związku z tym prawo do skutecznej ochrony sądowej są częścią „zasad ogólnych państw prawa, wspólnych tradycjom konstytucjonalnym państw członkowskich" (pkt 57). Orzekł on podobnie w wyrokach z dnia 3 maja 2002 r. w sprawie T-177/01 Jégo-Quéré przeciwko Komisji, Rec. str. II-2365, pkt 42 i 47, i z dnia 15 stycznia 2003 r. w sprawach połączonych T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 i T-272/01 Philip Morris International i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1, pkt 122, oraz z dnia 5 sierpnia 2003 r. w sprawach połączonych T-116/01 i T-118/01 P & O European Ferries (Vizcaya) i Diputación Foral de Vizcaya przeciwko Komisji, Rec. str. II-2957.

79 — W wyroku z dnia 23 października 2003 r. w sprawie C-245/01 RTL Television, Rec. str. I-12489, Trybunał odwołał się w sposób retoryczny do art. 11 ust. 2 karty, potwierdzając wolność wyrażania opinii (pkt 38). Uczynił także stylistyczną aluzję do art. 17 karty w wyroku z dnia 12 maja 2005 r. sprawie C-347/03 Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia i ERSA, Zb.Orz. str. I-3785, pkt 118.

80 — Wyrok z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie C-540/03, Zb.Orz. str. I-5769.

niesie, może ona mieć wpływ na samą istotę wolności osobistej, która warunkuje wszystkie inne prawa.

80. Większa otwartość umożliwi być może uniknięcie ponownych nieporozumień ciążących na stosunkach z organami krajowymi, które nie były do końca przekonane co do zdolności instytucji wspólnotowych do ochrony praw podstawowych [81].

81. Zadanie ochrony praw podstawowych jest wykonywane na trzech poziomach [82], czyli na poziomie krajowym, poziomie Rady Europy i poziomie Unii Europejskiej. Te różne poziomy częściowo współistnieją oraz, co najważniejsze, są oparte na identycznych wartościach. Mają one wiele punktów stycznych i mogą czasami się pokrywać, lecz nie zawierają żadnej przeszkody nie do pokonania, o ile przestrzegane będą cudze kompetencje w przekonaniu, że każdy podmiot wykonuje swe własne, z zachowaniem pełnych i zupełnych gwarancji dotyczących systemu współistnienia. Dialog pomiędzy najwyższymi instancjami europejskimi zajmującymi się wykładnią konstytucji pozwala na stworzenie podstaw dla wspólnego dyskursu.

82. Trybunał zatem, orzekając w sprawie mu przedłożonej, powinien działać zgodnie z duchem art. 20 i 49 karty, które proklamują odpowiednio zasadę równości wobec prawa i zasadę ustawowej określoności czynów zabronionych i kar. Zasady te są szeroko uznawane w konstytucjach państw członkowskich. W razie konieczności Trybunał powinien odwołać się do orzecznictwa państw członkowskich i wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach dotyczących naruszenia art. 14 i 7 konwencji rzymskiej.

81 — Bundesverfassungsgericht w wyroku w sprawie Solange I wydanym w dniu 29 maja 1974 r. (2 BvL 52/71) podważył zdolność instytucji wspólnotowych do zapewnienia ochrony praw podstawowych i potwierdził swą kompetencję w zakresie, w jakim oferowana przez nie ochrona nie może być odpowiednikiem ochrony gwarantowanej na płaszczyźnie narodowej. Wyrok ten stał się zbawienną lekcją, co dało się bardzo szybko zauważyć na stronach *Zbioru Orzeczeń Wspólnot Europejskich*, do tego stopnia, że w 1986 r. w wyroku w sprawie Solange II z dnia 22 października tegoż roku (2 BvR 197/83) niemiecki sąd konstytucyjny orzekł, że Wspólnoty dysponują systemem ochrony porównywalnym do tego, który oferuje konstytucja z Bonn i oznajmił, że w przyszłości powstrzyma się on od kontrolowania środków z zakresu wtórnego prawa wspólnotowego, nawet gdyby strony powołały się przed nim na ich niezgodność z prawami podstawowymi [G.C. Rodríguez Iglesias i U. Woelker, „Derecho comunitario, derechos fundamentales y control de constitucionalidad (La Decisión del Tribunal Constitucional Federal alemán de 22 de octubre de 1986)", w *Revista de Instituciones Europeas*, 1987, t. 14/1987, nr 3, str. 667–685]. Wyrok polskiego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r. dotyczący traktatu o przystąpieniu Rzeczpospolitej Polskiej (sprawa K 18/04) sytuuje się w tym samym nurcie co decyzja w sprawie Solange II, podobnie jak ostatnio wydany przez czeski Ústavní soud wyrok z dnia 8 marca 2006 r., który już przywoływałem. Niemniej jednak obawiam się, że wyrok Bundesverfassungsgericht dotyczący ustawy wdrażającej decyzję ramową jest zainspirowany tym dawnym brakiem zaufania i stanowi reakcję na ograniczenia kontroli sądowej w trzecim filarze (dobrowolny charakter postępowania w sprawie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ograniczenie legitymacji do złożenia skargi o stwierdzenie nieważności i brak skargi o uchybienie zobowiązaniom). Paradoksalny jest fakt, że tam, gdzie wpływ Unii na nienaruszalną sferę osoby jest największy, zastosowanie ma pewne „ograniczenie sądownicze", zgodnie z wyrażeniem zastosowanym przez R. Alonsa Garcíę i D. Sarmienta Ramíreza-Escudera, „Los efectos colaterales de la Convención sobre el futuro de Europa en la arquitectura judicial de la Unión: ¿hacia una jurisdicción auténticamente constitucional europea?", w *Revista de Estudios Políticos*, nr 119, styczeń-marzec 2003, str. 136.

82 — P.A. Capotosti, *Quelles perspectives pour les rapports entre la Cour constitutionnelle et la Cour de justice des Communautés européennes?*, sprawozdanie przedstawione na seminarium na temat współpracy między Trybunałem Sprawiedliwości a sądami, które odbyło się w Luksemburgu w dniu 3 grudnia 2002 r. z okazji 50. rocznicy utworzenia Trybunału, postrzega to jako „konstytucjonalizm na wielu poziomach" (str. 6).

2. Artykuł 2 ust.2 decyzji ramowej 2002/584 i zasada równości

a) Równość wobec prawa

83. Arbitragehof zmierza do ustalenia, czy jest zgodny z tym prawem podstawowym przepis, zgodnie z którym do wykonania europejskiego nakazu aresztowania w przypadkach zachowań wymienionych w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej — inaczej niż w przypadku pozostałych przestępstw — nie jest konieczne zweryfikowanie, czy są one traktowane jak przestępstwa w obu państwach członkowskich zaangażowanych w tę procedurę.

84. W celu dokonania analizy tego aspektu postanowienia odsyłającego należy uważnie zbadać strukturę art. 2 decyzji ramowej w celu rozwiania wątpliwości, które powstają zarówno w kontekście samego postanowienia, jak i niektórych uwag, które zostały przedstawione w toku niniejszego postępowania. Aby europejski nakaz aresztowana mógł funkcjonować, wystarczy, aby dany czyn podlegał w wydającym nakaz państwie członkowskim karze o określonej wysokości (ust. 1), nawet jeżeli możliwe jest uzależnienie przekazania od tego, by czyn ten był uważany za przestępstwo w państwie członkowskim wykonującym nakaz. (ust. 4). Taka możliwość jednak nie istnieje w przypadku 32 rodzajów zachowań wymienionych w ust. 2 [83].

85. W związku z tym uważam za niepoprawne stwierdzenie, że z wyjątkiem czynów wymienionych w art. 2 ust. 2 system europejskiego nakazu aresztowania jest oparty na zasadzie podwójnej odpowiedzialności karnej. Przeciwnie, jedyny warunek polega na tym, aby czyny podlegały ściganiu w państwie składającym wniosek, nawet jeżeli istnieje zgoda, by państwa członkowskie — przy transpozycji decyzji ramowej [84] lub ich sądy — przy wykonywaniu one danego nakazu aresztowania [85], mogły uzależnić wykonanie nakazu od spełnienia warunku, aby ścigane czyny były traktowane jako przestępstwo przez ich porządek prawny, przy czym nie mają one takiej możliwości w przy-

83 — Na mocy ust. 3 Rada może, stanowiąc jednomyślnie, rozszerzyć tę listę.

84 — Tak jest w przypadku Belgii, ponieważ art. 5 ust. 1 ww. ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. nie zezwala na wykonywanie europejskiego nakazu aresztowania, jeśli czyny nie stanowią przestępstwa w prawie belgijskim.

85 — Już przywoływana w przypisie 32 ustawa hiszpańska nr 3/2003 preferuje to rozwiązane i powierza podjęcie decyzji sędziemu [art. 12 ust. 2 lit. a) w związku z art. 9 ust. 2].

padku przestępstw kilkakrotnie już wymienionych w ust. 2 [86].

86. W tych okolicznościach, pytanie Arbitragehof skierowane jest do niewłaściwego organu, ponieważ nierównego traktowania, na jakie się ono powołuje, nie można przypisać prawodawcy Unii, ale — w zależności od okoliczności — regulacjom krajowym lub orzeczeniom sądów krajowych, których kontrola nie należy do kompetencji Trybunału.

87. Nawet przyjmując, że odległą przyczyną naruszenia jest decyzja ramowa, ponieważ ustanawia ona różne systemy w zależności od charakteru czynów, pytanie nadal pozbawione byłoby logiki.

88. Sformułowana w ten sposób wątpliwość wpisuje się w abstrakcyjną równość wobec prawa, która na razie pozostaje poza dyskusją, podobnie jak zakaz wszelkich form dyskryminacji związanych z warunkami osobistymi lub społecznymi [87].

89. Prawo powinno traktować obywateli w sposób jednakowy i nie może traktować sytuacji porównywalnych w sposób

86 — W rzeczywistości znika nie wymóg podwójnej odpowiedzialności, ale obowiązek jej zweryfikowania. Przestępstwa wymienione w ust. 2 są ścigane bowiem we wszystkich państwach członkowskich z uwagi na samą ich naturę. Jest tak w szczególności w przypadku zabójstwa, ciężkiego uszkodzenia ciała, porwania, bezprawnego przetrzymywania i brania zakładników, kradzieży zorganizowanej lub rozboju z bronią w ręku i gwałtu. Innym problemem, który rozważę później, jest problem treści tych pojęć w poszczególnych systemach (pkt 96 i nast.). W każdym razie lista zamieszczona w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej wymienia zachowania, które zostały zharmonizowane jako przestępne lub których harmonizacja jest w trakcie, oraz inne, które bezsprzecznie powszechnie podlegają karze. A zatem należy tutaj wymienić rezolucję Rady z dnia 21 grudnia 1998 r. w sprawie zapobiegania przestępczości zorganizowanej w celu ustanowienia ogólnej strategii walki z tą przestępczością (Dz.U. C 408, str. 1), oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z dnia 15 listopada 2000 r. wraz z protokołami dodatkowymi. W odniesieniu do terroryzmu należy odwołać się do decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. (Dz.U. L 164, str. 3) oraz w odniesieniu do handlu ludźmi do decyzji ramowej Rady 2002/629/WSiSW z dnia 19 lipca 2002 r. (Dz.U. L 203, str. 1). Co się tyczy walki z wykorzystywaniem seksualnym dzieci i pornografią dziecięcą, do decyzji Rady 2004/68/WSiSW z dnia 22 grudnia 2003 r. (Dz.U. 2004, L 13, str. 44). W odniesieniu do nielegalnego handlu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi do Konwencji Narodów Zjednoczonych z dnia 20 grudnia 1988 r. W przypadku przestępczości gospodarczej do decyzji ramowej Rady 2000/383/WSiSW z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie zwiększenia ochrony poprzez sankcje karne i inne sankcje za fałszowanie w związku z wprowadzeniem euro (Dz.U. L 140, str. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2001/888/WSiSW z dnia 6 grudnia 2001 r. (Dz.U. L 329, str. 3), decyzji ramowej Rady 2001/413/WSiSW z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie zwalczania fałszowania i oszustw związanych z bezgotówkowymi środkami płatniczymi (Dz.U. L 149, str. 1) oraz decyzji ramowej Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz zysków pochodzących z przestępstwa (Dz.U. L 182, str. 1). W odniesieniu do korupcji do konwencji zawartej na podstawie art. K.3 ust. 2 lit. c) Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie walki z korupcją wśród urzędników Wspólnot Europejskich lub urzędników państw członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. 1997, C 195, str. 2) oraz decyzji ramowej Rady 2003/568/WSiSW z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie zwalczania korupcji w sektorze prywatnym (Dz.U. L 192, str. 54). W przypadku przestępstw informatycznych do decyzji ramowej Rady 2005/222/WSiSW z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie ataków na systemy informatyczne (Dz.U. L 69, str. 67). W odniesieniu do ochrony środowiska w Unii Europejskiej poprzez prawo karne do decyzji ramowej Rady 2003/80/WSiSW z dnia 27 stycznia 2003 r. (Dz.U. L 29, str. 55), której nieważność stwierdził Trybunał w wyroku z dnia 13 września 2005 r. w sprawie C-176/03 Komisja przeciwko Radzie, Zb.Orz. str. I-7879, ze względu na to, iż materia ta powinna być uregulowana za pomocą dyrektywy w ramach filaru wspólnotowego. W odniesieniu do ofiar w przypadku nielegalnej imigracji do decyzji ramowej Rady 2002/946/WSiSW z dnia 28 listopada 2002 r. w sprawie wzmocnienia systemu karnego w celu zapobiegania ułatwianiu nielegalnego wjazdu, tranzytu i pobytu (Dz.U. L 328, str. 1). Wreszcie odnośnie do rasizmu i ksenofobii do przywoływanego już w przypisie 45 wspólnego działania z dnia 15 lipca 1996 r.

87 — Istotnym postanowieniem Karty praw podstawowych Unii Europejskiej jest art. 20, na mocy którego „wszyscy są równi wobec prawa". Artykuł 14 konwencji rzymskiej gwarantuje równość w korzystaniu z praw i wolności, jakie ona ustanawia, podczas gdy protokół nr 12 z dnia 14 listopada 2000 r., który wszedł w życie w dniu 1 kwietnia 2005 r., zawiera ogólny zakaz dyskryminacji.

odmienny ani poddawać identycznym reżimom sytuacji, które są różne. Prawodawca dysponuje jednak szerokim wachlarzem możliwości, które zezwalają mu na traktowanie w sposób odmienny sytuacji podobnych pod warunkiem dostarczenia obiektywnego i starannego uzasadnienia. Uzasadnienie takie będzie posiadać te cechy, jeśli cel i skutki, do których się dąży, są zgodne z prawem i jeśli istnieje między nimi odpowiedni stosunek proporcjonalności zapobiegający powstaniu szczególnie poważnych i nieproporcjonalnych konsekwencji [88].

90. Tymczasem uważam, że sytuacje zestawione w niniejszym przypadku nie są porównywalne. Z jednej strony chodzi tutaj o czyny, a uwaga skupia się na naturze przestępstwa, a nie cechach osobistych, dlatego brak jest dyskryminacji podmiotowej. Z drugiej strony nie istnieje porównywalność, z perspektywy ścigania karnego, osób, które dopuściły się różnych czynów o niejednakowym ciężarze lub o różnym stopniu zawinienia; różnice w zakresie ciężaru przestępstw uniemożliwiają zrównanie ich sprawców.

88 — Wyroki z dnia 19 października 1977 r. w sprawach połączonych 117/76 i 16/77 Ruckdeschel i Hansa-Lagerhaus Ströh, Rec. str. 1753, pkt 7, z dnia 13 czerwca 1978 r. w sprawie 139/77 Denkavit Futtermittel, Rec. str. 1317, pkt 15, oraz z dnia 14 kwietnia 2005 r. w sprawie C-110/03 Belgia przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-2801. Europejski Trybunał Praw Człowieka, wyroki z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie Fretté przeciwko Francji, *Zbiór orzeczeń i decyzji* 2002-I, § 34, oraz z dnia 19 lipca 2004 r. w sprawie Pla i Puncernau przeciwko Andorze, *Zbiór orzeczeń i decyzji* 2004-VIII, § 61. Wyroki Tribunal Constitucional w sprawie 75/1983 (dodatek do BOE nr 197, z dnia 18 sierpnia 1983 r., motyw trzeci), w sprawie 46/1999 (dodatek do BOE nr 100, z dnia 27 kwietnia 1999 r., motyw drugi) oraz w sprawie 39/2002 (dodatek do BOE nr 63, z dnia 14 marca 2002 r., motyw czwarty).

91. Moje stanowisko nie ulega zmianie, w przypadku gdy oceniając konsekwencje wykonania europejskiego nakazu aresztowania (aresztowanie, przekazanie, postępowanie karne, wykonanie wyroku), dochodzimy do przekonania, że osoby, których dotyczy nakaz, znajdują się w podobnej sytuacji, niezależnie od przestępstwa, które było przyczyną pozbawienia ich wolności. Zróżnicowanie okazuje się bowiem obiektywne, rozsądne, słuszne i proporcjonalne.

92. Jest ono obiektywne, ponieważ spełnia samodzielne kryteria, niezależne od osoby, które to kryteria można zmierzyć za pomocą abstrakcyjnych i ogólnych parametrów wykluczających wszelką wybiórczość, takich jak charakter przestępstwa i kara za nie przewidziana.

93. Jest ono także rozsądne i uzasadnione, ponieważ wpisuje się w realizację celów Unii Europejskiej: walki z przestępczością w przestrzeni bezpieczeństwa, sprawiedliwości i wolności (art. 2 tiret czwarte w związku z art. 29 UE). Lista zamieszczona w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej wylicza przestępstwa, które — jak zauważył rząd hiszpański w swych znakomitych uwagach na piśmie (pkt 121) — naruszają w poważnym stopniu dobra prawne wymagające szczególnej ochrony w Europie, co sprawia, że w państwie członkowskim wydającym nakaz aresztowania powinny one podlegać karze

o pewnej dolegliwości [89]. Chodzi o zachowania, w przypadku których stwierdzanie podwójnej odpowiedzialności okazuje się zbędne, ponieważ są one potępiane we wszystkich państwach członkowskich [90].

94. Wreszcie proporcjonalność środka jest bezsprzeczna, ponieważ odrębność systemu polega jedynie na tym, że zapewnia on przekazanie osoby ściganej lub skazanej za poważne przestępstwo władzom działającym w ramach systemu sądowego porównywalnego do systemu państwa, które wydaje nakaz, systemu, który jest zgodny z zasadami państwa prawa i gwarantuje osobie, której dotyczy nakaz, poszanowanie jego praw podstawowych, w tym praw, na które może się powoływać w toku postępowania karnego.

95. Niniejszy rozdział mojej opinii zakończę w miejscu, w którym stowarzyszenie skarżące w postępowaniu przed sądem krajowym rozpoczyna prezentację swych uwag i przywołuje przypadki, rzeczywiście skrajne [91], w których państwo członkowskie, na podstawie art. 2 ust. 2 decyzji ramowej, przekazuje daną osobę za zachowanie niepodlegające karze na jego terytorium [92]. Taka sytuacja nie wchodzi w zakres zastosowania zasady równości, ponieważ nie istnieje dyskryminacja wobec tej osoby. Należy przypomnieć, że do celów stosowania tej zasady każdy europejski nakaz aresztowania wydany w celu aresztowania osoby podejrzanej lub skazanej w państwie członkowskim Unii za jedno z przestępstw wymienionych w art. 2 ust. 2 i zagrożone karą o wymiarze wymaganym przez ten przepis jest wykonywany w oderwaniu od warunków osobistych i społecznych właściwych dla tej osoby.

b) Równość w stosowaniu prawa

96. Postanowienie odsyłające przedstawia inny aspekt tego zarzutu, podkreślając, że

89 — Lista ta obejmuje przestępstwa wyraźnie wymienione w art. 29 UE, te, które podlegają kompetencji Europolu na mocy załącznika do aktu Rady z dnia 26 lipca 1995 r. dotyczącego zwarcia konwencji na podstawie art. K.3 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie utworzenia Europejskiego Urzędu Policji (Dz.U. 1995, C 316, str. 2), a także te, których dotyczy ogólny obowiązek ścigania w prawie międzynarodowym.

90 — Niektórzy autorzy uważają, że art. 2 ust. 2 decyzji ramowej odzwierciedla „konsensus" państw członkowskich w zakresie prawa karnego (E. Von Bubnoff, „Institutionnelle Kriminalitätsbekämpfung in der EU — Schritte auf dem Weg zu einem europäischen Ermittlungs- und Verfolgungsraum", w *Zeitschrift für europarechtliche Studien*, 2002, str. 226; S. Combeaud, „Premier bilan du mandat d'arrêt européen", w *Revue du Marché commun et de l'Union européenne*, nr 495, 2006, str. 116, i B. Hecker, „Europäisches Strafrecht", Berlin, 2005, str. 433).

91 — Chodzi o nadzwyczajne przypadki, ponieważ zastosowane podwójne kryterium (czyli charakter przestępstw i wymiar kary) zwykle znosi obowiązek państwa członkowskiego wykonywania nakazu aresztowania w odniesieniu do faktu, który nie podlega ściganiu w jego porządku prawnym. Z trudem mogę wyobrazić sobie zachowanie, które podlegałoby karze lub środkowi zapobiegawczemu o maksymalnym wymiarze co najmniej trzech miesięcy w jednym państwie członkowskim, podczas gdy byłoby dozwolone w innym.

92 — Rząd fiński przypomina (pkt 49 swych uwag), że do prawa karnego ma zastosowanie zasada terytorialności, a zatem obcokrajowiec, który okazał się winnym popełnienia przestępstwa w Finlandii nie może uchylić się od odpowiedzialności, podnosząc fakt, że zachowanie, które jest mu zarzucane, nie podlega karze w jego państwie pochodzenia. W odniesieniu do eksterytorialnego wykonywania ius puniendi, decyzja ramowa (art. 4 ust. 7) umożliwia państwu członkowskiemu odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania w odniesieniu do czynów popełnionych, w całości lub w części, na terytorium podlegającym jego jurysdykcji, a nawet poza tym terytorium, jeśli nie podlegają one żadnej karze na mocy jego ustawodawstwa.

istnieje ryzyko błędnej interpretacji art. 2 ust. 2 decyzji ramowej z uwagi na nieprecyzyjność zawartych w niej definicji.

97. Jeśli stawia się takie pytanie, wydaje się oczywiste, że ta ewentualność nie może podważyć poprawności normy, która nie odpowiada za przyszłą i hipotetyczną dyskryminację w trakcie jej stosowania. Dochodzi tutaj do zasadniczego pomieszania równości w ustawie z równością na etapie jej wykonania. Pierwsza, która ma charakter materialny i zmierza do zagwarantowania równości traktowania równych sobie podmiotów, jest naruszona, w przypadku gdy norma, bez racjonalnej podstawy, poddaje je odmiennym reżimom, podczas gdy druga, posiadająca charakter formalny, jest naruszona, w przypadku gdy organ powołany do wykonywania ustawy interpretuje ją w danym przypadku w sposób odmienny niż czynił to wcześniej w podobnych sytuacjach. Brak jest zatem nierówności w stosowaniu ustawy, w przypadku gdy odmienne decyzje pochodzą od różnych sądów działających w ramach wykonywania ich przewidzianych ustawą uprawnień do orzekania; przestrzeganie zasady równości nie wymaga, aby niezależne organy utrzymywały hermeneutyczną zbieżność orzeczeń. Sarkazmem byłoby zarzucanie ustawie, że ma charakter dyskryminujący z tego powodu, że może być przedmiotem odmiennych wykładni, możliwych do ujednolicenia w wyniku odpowiednich środków odwoławczych.

98. W każdym razie należy najpierw ustalić, czy wspomniane rozbieżności występują pomimo środków ostrożności, jakie system ustanawia w celu ich uniknięcia. Sama decyzja ramowa dostarcza w tym zakresie użytecznych narzędzi, ponieważ przewiduje konieczną wymianę informacji i bezpośrednie konsultacje pomiędzy zaangażowanymi sądami [93]. Ponadto o ile istnieje wątpliwość co do znaczenia pojęć zastosowanych w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej, pytanie prejudycjalne postawione na podstawie art. 35 UE otwiera właściwą drogę do jednolitego ich rozumienia na obszarze Unii.

99. Przepowiadane ryzyko, które jest przeszkodą na drodze do harmonizacji krajowych ustawodawstw karnych, nie dotyczy zasady równości i wiąże się z wymogiem pewności w stosunkach prawnych, w szczególności w tych, które zostają ustanowione w sposób przymusowy między władzą publicznymi i obywatelami. Stwierdzenie to prowadzi do kolejnego aspektu drugiego pytania prejudycjalnego.

3. Artykuł 2 ust. 2 decyzji ramowej i zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar

100. Zasada ta [94], wyrażona w łacińskiej sentencji nullum crimen, nulla poena

93 — Artykuł 8 decyzji ramowej szczegółowo wymienia wzmianki, jakie powinny widnieć na europejskim nakazie aresztowania, a wprowadzony formularz zawiera rubrykę e) przeznaczoną na opis czynów i ich kwalifikację prawną. Każda informacja, mogąca interesować sąd państwa członkowskiego wykonującego nakaz powinna być możliwa do uzyskania w drodze bezpośrednich konsultacji z organami państwa członkowskiego wydającego nakaz.

94 — P. Rolland, „La Convention européenne des droits de l'homme (commentaire article par article)", wydawnictwo Economica, wyd. drugie, Paryż 1999, str. 293, zakwalifikował ją jako podstawę europejskiej cywilizacji prawnej.

sine lege i skonkretyzowana w art. 7 ust. 1 konwencji rzymskiej, a także w art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, niesie, zgodnie z klasycznym już sformułowaniem hiszpańskiego Tribunal Constitucional [95], podwójną gwarancję: pierwsza, o charakterze materialnym i bezwarunkowym, przekłada się na bezwzględny wymóg wcześniejszego określenia niezgodnych z prawem zachowań oraz sankcji, które mają do nich zastosowanie; druga, o charakterze formalnym, dotyczy rangi norm, które kodyfikują te zachowania i ustanawiają kary, normy, które w systemie hiszpańskim [96], podobnie jak w większości systemów państw członkowskich, są równoważne z ustawą, a zatem są przyjmowane przez władzę ustawodawczą, depozytariusza suwerenności narodowej.

101. Powtarzając tezę stowarzyszenia skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym, Arbitragehof pragnie wyjaśnić kwestię, czy z uwagi na swe niejednoznaczne sformułowanie i brak precyzji lista zachowań znajdująca się w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej jest zgodna z gwarancją materialną.

102. Gwarancja ta jest odzwierciedleniem pewności prawa w zakresie prawa karnego [97] i uzyskuje większe znaczenie w zakresie, w jakim dotyczy wartości podstawowych, takich jak wolność osobista. Ma ona na celu spowodowanie, by obywatele zawczasu mieli świadomość, od jakich czynów powinni się powstrzymywać oraz do jakich konsekwencji prowadzi ich popełnienie (lex previa) [98], co w konsekwencji oznacza, że zachowania przestępne są definiowane w sposób ścisły i jednoznaczny (lex certa), tak aby w oparciu o ich definicję oraz ewentualnie z pomocą sądów [99] obywatele mogli zidentyfikować, z rozsądnym stopniem przewidywalności,

95 — Wyroki w sprawie 42/1987 (dodatek do BOE nr 107, z dnia 5 maja 1987 r., motyw drugi), w sprawie 22/1990 (dodatek do BOE nr 53, z dnia 2 marca 1990 r., motyw siódmy) oraz w sprawie 276/2000 (dodatek do BOE nr 299, z dnia 14 grudnia 2000 r., motyw szósty).

96 — Zasada równości w dziedzinie „karnej" i „represyjnej" została ukuta we wczesnym średniowieczu, w celu ograniczenia prerogatyw suwerena. W Hiszpanii wspólnoty, miasteczka i miasta poddawały głosowanie nad kontrybucjami na rzecz skarbu korony oraz karanie pewnych zachowań zatwierdzeniu przez zgromadzenie przedstawicieli („kortezy"). Dojrzewanie systemu negocjacji pomiędzy monarchią a „społeczeństwem politycznym", który wzmocnił organizację polityczną w czterech stanach i przeszkodził szerszemu rozwojowi władzy królewskiej, jest stałym elementem tworzenia królestw w średniowiecznej Hiszpanii, nawet jeśli może on charakteryzować się znacznymi różnicami i niuansami. W Aragonie i w Nawarze, między końcem XIII a połową XIV wieku, „kortezy" zdobyły uprawnienia w zakresie kontroli legislacyjnej i finansowej (M.A. Ladero Quesada, „España: reinos y señoríos medievales", w „España. Reflexiones sobre el ser de España", Real Academia de la Historia, edycja druga, Madryt, 1998, str. 95–129). W Kastylii instytucja ta, która przeżywała swe apogeum w XIV i XV wieku, zawsze postawała w tyle i nawet jeśli odgrywała zasadniczą rolę w życiu politycznym, jej uprawnienia były ograniczone (J. Valdeón, „Los reinos cristianos a fines de la Edad Media", w „Historia de España", wyd. Historia 16, Madryt, 1986, str. 391–455, w szczególności str. 414–423).

97 — Rzecznik generalny J. Kokott wypowiedziała się w podobny sposób w pkt 41, in fine, opinii, jaką przedstawiła w ww. sprawie Pupino.

98 — Zgodnie z przywoływanym już w przypisie 65 wyrokiem w sprawie X, zasada ustawowej określoności „sprzeciwia się wszczynaniu postępowania karnego w przypadku zachowania, którego karalność nie wynika wyraźnie z ustawy" (pkt 25). W opinii, którą przedstawiłem w tej sprawie, zadeklarowałem, że zasada ta „zapewnia bezpieczeństwo prawne każdemu, gwarantując mu, że jego zachowanie będzie przedmiotem postępowania karnego tylko wtedy, gdy naruszy on przepisy krajowe, które wcześniej zakwalifikowały to postępowanie jako przestępstwo" (pkt 53).

99 — A nawet odwoławszy się do stosownych porad prawnych (wyrok z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-5425, pkt 219.

działania lub zaniechania, które prowadzą do pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej, z wyłączeniem wykładni per analogiam oraz rozszerzającej in peius, a także działania prawa wstecz [100].

103. Zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar wkracza zatem w zakres prawa karnego materialnego w formie upoważnienia skierowanego do ustawodawcy, który opisuje przestępstwa i kary, a także do sędziego, który dokonuje analizy i stosowania ustawy w ramach postępowania karnego [101]. Innymi słowy, przejawia się ona w wykonywaniu ius puniendi państwa lub wykonywaniu orzeczeń o rzeczywistym znaczeniu represyjnym, tak że decyzja ramowa nie może już jej naruszyć, ponieważ nie ustanawia ona żadnej kary [102] ani nawet nie zmierza do zharmonizowania systemów karnych państw członkowskich; ogranicza się ona do w rzeczywistości do ustrukturyzowania mechanizmu wzajemnej pomocy w ramach postępowania między sądami różnych państw, w przypadku gdy chodzi zidentyfikowanie sprawcy przestępstwa lub w przypadku gdy chodzi o zapewnienie wykonania wyroku skazującego. Ten instrument współpracy jest obwarowany pewnymi warunkami, ponieważ kary i środki, które mogą być nałożone, powinny charakteryzować się pewną dolegliwością, a ponadto może być postawiony wymóg, aby były one skodyfikowane w państwie, w którym orzeka sędzia udzielający pomocy „w taki sposób, w jaki są one określone w ustawodawstwie państwa członkowskiego wydającego nakaz", z wyjątkiem przypadków zachowań wymienionych w art. 2 ust. 2.

104. W tym stanie rzeczy pewności, jakiej wymaga ta zasada, należy oczekiwać od prawa karnego materialnego państwa wydającego nakaz, a w konsekwencji od jego ustawodawcy i sądu przy wszczynaniu postępowań karnych i ewentualnym kończeniu ich wyrokami skazującymi. Oczywiste jest, że prawidłowo wydany europejski nakaz aresztowania oparty jest na czynach uznawanych

100 — Zobacz Europejski Trybunał Praw Człowieka, wyrok z dnia 25 maja 1993 r. sprawie Kokkinakis przeciwko Grecji, 14307/77, A 260-4, § 52, z dnia 22 listopada 1995 r. w sprawie S. W. przeciwko Wielkiej Brytanii, 20166/92, A 335-B, § 35, oraz z dnia 22 marca 2001 r. w sprawach połączonych 34044/96, 35532/97 i 44801/98, *Zbiór orzeczeń i decyzji* 2001-II, § 50, uznają ten wymiar zasady ustawowej określoności czynów zabronionych, jak i Tribunal Constitucional [na przykład w wyrokach w sprawie 75/1984 (dodatek do BOE nr 181, z dnia 30 lipca 1984 r., motyw piąty) oraz w sprawie 95/1992 (dodatek do BOE nr 169, z dnia 15 lipca 1992 r., motyw trzeci)].

101 — Hiszpański Tribunal Constitucional stwierdził, że ta ostatnia gwarancja obywatelska wyklucza tworzenie prawa na drodze sądowej oraz wyrażenia nieprzewidywalne, niezgodne z treścią norm lub z wartościami, które te zamierzają chronić [wyrok w sprawie 25/1999 (dodatek do BOE nr 89, z dnia 14 kwietnia 1989 r., motyw trzeci)], tak że każde zakwalifikowanie czynu jako przestępstwa powinno być zgodne z przepisami ustawy, zasadami aksjologicznymi, które umacniają porządek konstytucyjny, oraz minimalnymi kryteriami narzuconymi przez logikę prawniczą, a także modelami argumentacji przyjętymi przez społeczność [wyrok w sprawie 42/1999 (dodatek do BOE nr 100, z dnia 27 kwietnia 1999 r., motyw czwarty)].

102 — Zgodnie z doktryną art. 2 ust. 2 nie zawiera kwalifikacji karnych, ponieważ lista w nim umieszczona nie obejmuje elementów charakterystycznych dla zachowania podlegającego ściganiu (D. Flore, „Le mandat d'arrêt européen: première mise en œuvre d'un nouveau paradigme de la Justice pénale européenne", w *Journal des Tribunaux*, 2002, str. 276, i E.M. Unger, „Schutzlos ausgeliefert? — Der Europäische Haftbefehl", Frankfurt nad Menem, 2005, str. 100). Nawet jeśli niektórzy uważają, że jest przeciwnie, nie można zapominać, że decyzje ramowe nie wywołują skutków bezpośrednich [ar. 32 ust. 2 lit. b) UE] bez uszczerbku dla zasady, zgodnie z którą prawo krajowe powinno być interpretowane w taki sposób, aby zagwarantować pełną skuteczność prawa Unii, która to zasada została potwierdzona przez Trybunał w wielokrotnie już przywoływanym wyroku w sprawie Pupino (pkt 43–47). W takim przypadku należałoby wymagać, aby normy wewnętrzne, na mocy których dokonuje się transpozycji decyzji ramowej, były zgodne z zasadą ustawowej określoności.

przez ustawodawstwo tego państwa za przestępne. Aparatowi karnemu państwa wykonującego nakaz pozostaje jedynie udzielenie żądanej pomocy oraz — jeśli ustawodawstwo dokonujące transpozycji decyzji ramowej także to przewiduje — uzależnienie przekazania od warunku, aby zachowania te były także skodyfikowane w jego własnym ustawodawstwie karnym, z zastrzeżeniem art. 2 ust. 2, w przypadku którego przestrzeganie zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar także je obowiązuje.

105. Niezależnie od powyższych rozważań należy dodać, że wykonane na podstawie nakazu europejskiego aresztowanie i przekazanie do dyspozycji nie są karami. Sąd, do którego skierowany jest wniosek, bada, czy spełnione są warunki umożliwiające mu przekazanie osoby, przebywającej na obszarze jego właściwości, sądowi, który wydał nakaz, ale powinien powstrzymać się od rozpoznania istoty sprawy poza zakres konieczny do przeprowadzenia procedury przekazania, a także od oceny dowodów i wypowiadania się na temat winy. W ten sposób kwestę tę rozumiała również Europejska Komisja Praw Człowieka, wyłączając ekstradycję z zakresu pojęcia skazania, które figuruje w art. 7 konwencji rzymskiej [103].

106. Zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar nie zainspirowała pytania skierowanego do Arbitragehof w takim stopniu jak obawa, że pojęciom znajdującym się w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej zostanie nadane odmienne znaczenie w każdym państwie członkowskim, co może doprowadzić do rozbieżności w stosowaniu. Do takiej ewentualności, nieodłącznie związanej z charakerem każdego przepisu normatywnego, abstrakcyjnego i ogólnego, ustosunkowałem się w pkt 96–99 niniejszej opinii. W tym miejscu pozostaje mi jedynie dodać, że jeśli po odwołaniu się do środków wprowadzonych na mocy decyzji ramowej w celu rozwiązania problemów i po uzyskaniu jednolitej wykładni na drodze wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sąd zobowiązany do wykonania europejskiego nakazu aresztowania żywi jeszcze wątpliwości dotyczące kwalifikacji prawnej uzasadniających go czynów oraz ich przynależności do jednego z 32 rodzajów zachowań wyliczonych w art. 2 ust. 2, powinien odwołać się do przepisów ust. 1 i 4 tegoż art. 2.

107. Reasumując, stwierdzam, że art. 2 ust. 2 decyzji ramowej nie narusza art. 6 ust. 2 UE, ponieważ jest zgodny z zasadami równości i ustawowej określoności czynów zabronionych i kar.

103 — Decyzje z dnia 6 lipca 1976 r. w sprawie 7512/76 X przeciwko Niderlandom, D. R. 6, str. 184, z dnia 6 marca 1991 r. w sprawie 12192/86 Polley przeciwko Belgii oraz z dnia 18 stycznia 1996 r. w sprawie 27292/95 Bakhtiar przeciwko Szwajcarii. Hiszpański Tribunal Constitucional stosuje to samo kryterium [wyroki w sprawie 102/1997 (dodatek do BOE nr 137, z dnia 9 czerwca 1997 r., motyw szósty) oraz w sprawie 32/2003 (dodatek do BOE nr 55, z dnia 5 marca 2003 r., motyw drugi)].

VI — Wnioski

108. W związku powyższym proponuję, aby Trybunał udzielił następujących odpowiedzi na pytania, z którymi zwrócił się Arbitragehof:

1) Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi nie narusza art. 34 lit. 2 lit. b) UE.

2) Artykuł 2 ust. 2 tej decyzji ramowej w zakresie, w jakim znosi kontrolę wymogu podwójnej odpowiedzialności karnej za przestępstwa, które są w nim wymienione, nie narusza zasady ustawowej określoności w sprawach karnych ani zasady równości, a w konsekwencji jest zgodny z art. 6 ust. 2 UE.